

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
 Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
 Félévre . . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
 a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

Ünnepnapra.

Ira: **Nagy Zoltán** szegedi kir. törv. bíró.

Az élet nagy forgatagában, a küzdelmek és megpróbáltatások kinja, gyötrelme között, a létért, a mindennapiért tülekedők zagyva tömegében lenni kell egy percnak, egy pillanatnak bár, a mikor megáll a kavargás, megszűnik a keserv metsző fájdalma, elcsillapodik a zaj és az ember önmagához tér meg, lelkébe tekint: ünnepel.

A hetekre, hónapokra osztott időnek ez a pillanata, ez a perce az egész emberiség nagy, nagy ünnepe, a karácsony.

Az egész emberiségé, melyet nem különít el egymástól faji hovatarozandóság, nem választ el vallás, hanem egygyé, összeforrottá teszi egy közös lélek, egy mindent átható eszme és gondolat: a szeretet, a mely testet öltött a vallásalapító Ur születése által.

A próféták jövendölése egy megkínzott népfaj sóvárgása a földi hatalom elérkeztét váró Messiás születésével még nem merítette ki azt a sok évszázados esengést, a mely után népek, nemzetek és országok vágyakoztak; a földi király eljövételébe vetett hit és várakozás csak külső formája volt azoknak a sejtéseknek, melyeknek ereje, telje és bensősége a lelkek mélyén szunyadozott és a melyeknek nevet,

kifejezést adni erőtlenek, képtelenek voltak.

Érezték, mert érezniök kellett, hogy a földi hatalom csupán egy magában ragyogó fény, kápráztató csillogás, megnyilatkozásában erő, sőt erőszakosság is, egyaránt lehet; de a fénynek akkor lesz melege, a csillogásnak ereje, a hatalomnak erőssége, ha ezt egy minden gondolat fölötti, minden emberi sejtést felülmuló nagy, általános érzés irányítja. S vajjon mi más lehetett volna ez az érzés, ez a gondolat, mint a szeretet, az emberbaráti, egymásiránti szeretet, a melyet országok, világok eddigi lakói: az emberiség nem érezett, nélkülözött.

Igen, a szeretet vallását jelenti az Ur eljövetele, igen, a szeretet megszületése esik egybe az Ur születésével. Ezért közös ünnepe az egész emberiségnek a karácsony ünnepe.

Közel kétezer esztendeje, hogy kigyult az egyszerű pásztoremberek feje fölött a ragyogó csillag, amely őket a nazarethi jászolba fekvő csecsemő felé vezette; közel kétezer esztendeje, hogy a próféták jövendölése, amely balzsamként hatott egy nemzet sajtó sebére és uj világot jósolt a Messiás eljövételével kapcsolatban: valóra vált. És mégis, mégis annyi tenger idő, évek ezrei, hónapok tizezrei, napok milliói

dacára nem várjuk-e még mindig az uj Messiást, az uj megszabadítót?

S vajjon miért? Magunk lettünk erőtlenebbek, hitünk lankadt talán, avagy sorscsapás, küzdés és megpróbáltatás tett kishitűvé? Ám lehet, hogy mindez, avagy közülük egy is talán. De nem éreznök, nem várakoznánk uj Messiás után, ha lelkünkől a szeretet örök tüzet lánggal lobogni, minket melegíteni éreznök. Csakhogy nem érezzük. Pislákoló fénye az önzés hamujával van betakarva, melegítő erejét a közöny teszi próbára és a boldogító megnyugvás helyett a magunk érdekét keressük ily módon a szeretet tanítása ellen cselekedvén, megtagadjuk magát a Messiást.

Várunk pedig, várunk. Reményekkel, sejtelmekkel és vágyakozásokkal van tele szívünk. Várunk pedig, várunk. De várakozásunk teljesültét másoktól várjuk, ahelyett, hogy azokat magunk igyekeznénk megszerezni, ahelyett, hogy lelkünket véve vizsgálat alá, ott, abban keresnénk a megnyugvásra vezető, egymást megértő nagy, feusséges gondolatot, a szeretetet.

Ünnep van. Álljunk meg egy percre, egy pillanatra bár. Ünnepeljünk úgy, hogy lelkünket vizsgáljuk meg és ha nemesak megvizsgáltuk, hanem fogadást téve fogadásunkat megtartjuk:

Karácsonyi ajándéknak

megfelelő és legolcsóbb

megbízható bevásárlási

forrás. !

ÓRA, ÉKSZER ÉS

ARANYÁRUK

Órajavítások,
 ékszerátalakítások

Jól és olcsón, tört aranyat becserelek. — Vidékre választékot küldök.

Ugyanitt tárgyak 1 koronától feljebb vannak.

Divatos
 briliánsárak, dísz-
 tárgyak, evőeszközök
 valódi és chinaezüstből.

!! Menyasszonyi ajándékok. !!

Keszler Dezső,

— órás és ékszerésznel, —
ZOMBOR, főutca 4. szám,
 FREY-féle ház. 100-72

megtaláljuk a várva-várt Messiást, megtaláljuk újra a már-már elköltöző felebaráti szeretetet.

Győzelem.

A nagy magabizakodás kudarcot vallott, a szólam-hazafiság szines szapanbuboréka szétpattant, a hatalmaskodó terror összelapult.

Győzött a jó ügybe vetett bizodalom, a munkában megnyilvánulni óhajtó hazaszeretet, a nem megfélemlítő, hanem megnyerő igazság.

Üdvözljük városunk választó polgárságát, hogy az elbizakodottság látása meg nem tántorította, a hangzatos szólamok félre nem vezették, az ijesztések meg nem félemlítették.

Igaz, volt ideje párhuzamot vonni a múlt és jelen, a koalíció és munkapárt politikája között, de — s ez elvitázhatatlan érdeme — volt józan ítélőképessége is a jónak felismerésére és erős akarata is a felismert jót diadalra segíteni.

A tegnapi városatyaválasztás mindenkor fényes bizonyossága létszen választó polgárságunk politikai érettségének és igazságszeretetének.

* * *

Tegnap folyt le Zombor szab. kir. város új törvényhatósági bizottsági tagjainak választása. A korteskedés politikai pártok zászlaja alatt ment, úgy ahogy korábban megirtuk. A függetlenségi minden erejüket kifejtették, hogy a képviseléválasztáskor szenvedett kudarcot kiköszörüljék s pozíciójukat a város törvényhatósági bizottságában megerősítsék vagy legalább megtartsák.

De minden erőlködésük a munkapárt hatalmas összetartásával és hódító erejével szemben hivságosnak bizonyult.

Minden kerületben vereséget szenvedtek. A Belvárosban, a Szelencében, a Bánátban, a Cservenkában egyetlen egy jelöltjüket sem voltak képesek behozni, sőt legerősebb kerületükben, a felsővárosban is, ahol az országos képviseléválasztáskor száz szavazattal verték a munkapártot, három tagsági helyet hódított el tőlük a munkapárt. Az általános eredmény rendkívül fényesnek mondható a munkapártra nézve. Huszonhat bizottsági tagsági hely közül *huszonhármát* nyert el a munkapárt és csak *hármát* a függetlenségi párt.

A megválasztott új bizottságok névsora a következő:

I. Belváros:

Kozma László mp.	148 szavazattal.
Holländer József mp.	147 szavazattal.
Bárany Zsigmond mp.	146 szavazattal.
Kupuszárevits Lyubomir mp.	145 szavazattal.

II. Felsőváros.

Mayer István füg.	217 szavazattal.
Prokópi Imre füg.	217 szavazattal.
Günther Ferenc mp.	214 szavazattal.
Hermann József füg.	213 szavazattal.
Józits Simon mp.	211 szavazattal.
Steiner Lajos mp.	208 szavazattal.

III. Szelencse.

Fodor Mihály mp.	316 szavazattal.
Gräff Nikáz mp.	295 szavazattal.
Tomasits Antal mp.	293 szavazattal.
Kovaacsics Uros mp.	291 szavazattal.
Topalov Száva mp.	286 szavazattal.
Stefán János mp.	260 szavazattal.

IV. Bánát.

Cservenka Lajos mp.	283 szavazattal.
Dr. Eperjesy Béla mp.	282 szavazattal.
Ovezin Szteván mp.	269 szavazattal.
Blagojevits János mp.	267 szavazattal.
Kanurits Mladen mp.	267 szavazattal.

V. Cservenka.

Dr. Bikár Voin mp.	250 szavazattal.
Konyovits Mladen mp.	251 szavazattal.
Dr. Bugarszky Koszta mp.	250 szavazattal.
Radanov Pelagics Ackó mp.	249 szavazattal.
Szimendits Sebő mp.	249 szavazattal.

Válasz

a Tanfelügyelői látogatás című hírekre.

Anélkül, hogy akár az Ada-Moholi Közölny-nyel, mely a fent jelzett cím alatt a hirt közreadta, akár a Bácsmezei Függetlenséggel, mely a hirt átvette, pörbeszállanék s a köteles óvatosság elmulasztásáért nekik szemrehányást tennék, tisztviselői és egyéni becsületes követeli, hogy az alábbi nyilatkozatot közzé tegyem:

Egy felelős szerkesztő nélkül, szabadon vagdalkozó lapban, az „Ada-Moholi Közölny” 1910. évi december 11-ről kelt 50. számában alábbi hirt jelent meg.

„Tanfelügyelői látogatás” Pethő

János kir. segédtanfelügyelő meglakta Adát, a tanítókat és a róm. kath. plébánost. Jól ivott, evett és kártyázott, no meg aztán az iskolát is megnézte. Minősítéseket is eszközölt Laky és társai szája ize szerint. Egyik idősebb tanító feljelentést tett amint halljuk a minősítési kijelentései ellen, mert olyant is minősített, akinél egyetlen egy gyermeket sem talált az iskolában. Ajánljuk a segédtanfelügyelő urat felsőbb hatósága becses jóindulatába.

Erre vonatkozólag Ada község tanító-sága következően nyilatkozik:

Alulírottak kinyilatkoztatjuk, hogy fenti hirtben elősoroltak szemenszedett valótlanosságok. Pethő János kir. s. tanfelügyelő ur itt helyi hivatalos működése alkalmával oly kifogástalan lelkiismeretességgel járt el, mely tudomáson és sok évi tapasztalaton alapuló szakavatottságának oly kétségbevonhatatlan jeleit adta, hogy az összes tanerők (óvónők, tanítónők, tanítók) a legnagyobb elismeréssel hajoltak meg igazi kartársi — és üzgerszerettől áthatott igazságos, de jóakaratu utbagazításai, irányításai és bírálati előtt. Ennek igazán szembeötlő bizonyítékát is adták azzal, hogy távozása előtti napon *egyetlen egy kiretelével*, nem-, vallás- és nemzetiségi különbség nélkül mind megjelentek, hogy őszinte becsülésüknek, szeretetüknek és ragaszkodásuknak együttes kifejezést adjanak. S meny-

A második anya.

Kis unokám, kis unokám!
Karácsonyfád már ragyog ám . . .
Távol vagyok, mégis látom,
— Itt ragyog a szempillámon . . .

Kis árvám te, az én könnyem
Ugy tör fel most, örömben,
Karácsonyfád hogy ott áll már:
Apikádnál, — anyikádnál.

Ebben a nagy, zord világban
Nincs árvább, mint az anyátlan.
Ég áldása ily árvának,
Ha neki jó új anyát ad.

Kis unokám, kis unokám,
Karácsonyfád most ragyog ám!
Szeretettel hogy ráárad
Szeme fénye anyikádnak.

Idő hagytál, — mért ne hagynál:
Jó anyácskád újra van már.
Ugy bán véled: édes-lágyan,
Anyáölbén, puha ágyban.

Ugy mosdatgat: sose szívdva,
Mindig szépen, bátorítva;
Ugy fésülget: sose tépce,
Mindig szépen, simán téve.

Csöppnyi ajkad' ha csókolja:
Az a jó anyának csókja;
Ha éretted fárad és tesz:
Anyagond az, csupa édes . . .

Csókját, gondját át is érzi.
A szívünk is minig érzi . . .
Az Isten is mindig látja . . .
Áldjuk is őt, — meg is áldja.

DÖMÖTÖR PÁL.

Csendes pártfogó.

— Karácsonyi történet. —

Két nappal karácsony előtt érkeztem abba a kis ruthén faluba, amelyiknek a nevét ma már a tulvilági üdvösségem árán sem volnék képes az eszembe idézni. Teljes lehetlenség lett volna máshová mennem, mint a koresmába, mert a faluban nem ismertem senkit, szállást meg csak a koresmáros adott.

Az ivó egyik sarkában teljesen egyedül ült egy hatalmas, szélesvállu ruthén paraszt és ivott. Már meglehetősen be volt rugva, időnkint magánbeszédet tartott, sorsát panaszolva. De a többiek, úgy látszik, már megszokták, mert rá sem hederítettek. A koresmáros sem törődött vele.

Egyszer csak megnyílt az ajtó és négy apró gyerek óvatossággal be rajta. Az egyiknek kenderkőcből hosszú szakáll volt az állára ragasztva, a másik három meg nagy vigyázva cipelt holmi ócska papírházaeskat, amiben a megszületett kis Jézust imádták a három napkeleti király.

Betlehemesek voltak.

Illedelmesen, gyáván fészkelődtek, de utóbb, hogy a parasztok barátságosan hallgatták az éneklésüket, belemelegedtek a dolgba. Különösen a sarokbeli részeg hallgatta őket nagy gyönyörűséggel, néha még ő maga is velük énekelt.

Csak hogy nem sokáig tartott mindez. A koresma ajtaját betaszította valaki: egy óriási szintén nagyon részeg, pásztorféle ember.

— Itt vagytok, gazemberek! — ordi-

nyire tudta meghódítani a sziveket — igazolja az, hogy ez alkalommal a szerb ajku kartársak kijelentették, hogy ily atyai jóindulattal párosult tapintatos felügyelet és ellenőrzés mellett a jövőben a magyar állam nyelvét nem azért fogják tanítani, mert muszáj, hanem szeretetből s ragaszkodásból, mert Magyarország a mi hazánk.

Az az állítás pedig, miszerint a minősítés egyesek befolyása, szája-ize szerint történt volna, az igazsággal homlokegyenest ellenkező rágalom.

Végül pedig — miután a hír közlöje tanítót sejtet — s ezáltal az adai tanítóságot oly férfiatlan, gyáva, hitvány színben tünteti fel, hogy a mikor a tanfelügyelő urnak szemben tisztelettel adózik, ugyanakkor a háta mögött orvul támadja s aljas piszkolódással illeti, — saját tisztességünk megóvása céljából a nyilvánosság előtt kijelentjük, hogy a hír írójával, illetve sugalmazójával semmi-nemü közösséget nem vállalunk s eljárását nemcsak helytelenítjük, hanem a fölött leg-melyebb megbotrányozásunknak és megvetésünknek adunk kifejezést.

Ada, 1910. december hó 16-án.

Tiller György s. k., r. k. tanító. Burkovics István s. k., r. k. tanító. Ifj. Árpási János s. k., r. k. tanító. Beleszlyin Mária s. k., gör. kel. tanítónő. Miletics Nadezsda s. k., gör. kel. óvónő. Id. Árpási János s. k., r. k. tanító. Beslity Dusan s. k., gör. kel. szerb tanító. Popovity Radivoj s. k., gör. kel. szerb tanító. Földes Mihály s. k. Strosz Gizella s. k. Prokopovits Izabella s. k., közs. óvónő. Pásztor Ilona s. k., közs. óvónő. Cseh János s. k., r. k. tanító. Kállai Izrael s. k., izr. tanító. Fischer Mór s. k., izr. tanító. Tinnagl Lajos s. k., r. k. tanító. Nagy Lajos s. k., r. k. tanító. Kovács Ferenc s. k.

E nyilatkozathoz még csak annyit jegyzek meg, hogy a rágalmozók ellen a szükséges lépéseket mind a hivatalos, mind a bűnvádi uton megtettem.

Pethő János,
kir. s. tanfelügyelő.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA”

XXXIV. évfolyamára

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 korona.
Negyedévre	3 korona.

Néptanítók számára:

Egész évre	8 korona.
Fél évre	4 korona.
Negyedévre	2 korona.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor és fia** könyv- és könyvnyomdájába küldendők.

H I R E K.

Lapunk olvasóközönségének boldog ünnepeket kívánunk. — Lapunk legközelebbi száma folyó hó 30-án, pénteken jelenik meg.

A kereskedelmi miniszter kitüntetése. Ő felsége a király Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszternek, ki immár egy emberöltő óta, mindig kiváló munkakörben, kiváló tudással és fáradhatatlan buzgósággal szolgálja az ország közérdekeit s agg kora ellenére is fiatalos erővel és frissességgel jár elül a munkában, a Lipót-rend nagy keresztjét adományozta. Mivel a miniszter szerénysége nem tűri a nyilvános és hangos ünneplést, a fényes rendjelet Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök magánlakásán nyújtotta át neki.

Uj titkos tanácsosok. A király Serényi Béla földmívelésügyi, Székely Ferenc dr. igazságügyi és Hazai Samu honvédelmi minisztereket valóságos belső titkos tanácsosokká nevezte ki.

Vármegyei közgyűlés. Ma tartotta Bács-Bodrog vármegye ez évben utolsó rendes évnegyedes közgyűlését, melynek lefolyásáról legközelebbi számunkban fogunk beszámolni részletesen. Lapzárta után ezuttal csak a főügyési és árvászéki ülnöki állás betöltéséről emlékezhetünk meg. Főügyesszé megválasztották dr. Deák Béla kulai ügyvédet s árvászéki ülnökké Radich Aladár szolgabíró.

Berzeviczy kitüntetése. A hivatalos lap szerdai száma a következő királyi kéziratot közli: „A személyem körüli magyar minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Berzeviczy Albert belső titkos tanácsosnak, a magyar országgyűlés képviselőháza elnökének, a közpályán sok éven át szerzett kiváló érdemei elismerésül, I. osztályú vaskorona-rendemet díjmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1910. évi december tizennegedikén. Ferenc József s. k., Khuen-Héderváry Károly s. k.”

Református istentisztelet. A zombori ref. gyülekezet folyó évi december hó 26-án, karácsony második napján, d. e. 9 órakor, az ág. ev. imaházban, urvacsorával összekötött istentiszteletet tart. — Arany Gusztáv lelkész, Kozma László e. k. főgondnok.

Kitüntetés. A Petőfi-Társaság e hó 17-én tartott évi tagválasztó ülésén Brancsics Blagoje ujvidéki szerb főgimn. tanárt, Petőfi szerb fordítóját különgjával választotta.

Kossuth és Sztéryi sajtópanasza. Abban a sajtópörben, melyet a koalíciós kormány indított Habár Mihály ellen a „Wekerle- és Kossuth-kormány panamai” címen kiadott röpirata miatt, már a második ítélet hangzott el. A budapesti esküdtbírósg háromnapos tárgyalás után bűnösnek mondta ki Habár Mihályt — Kossuth Ferenc és Sztéryi József sérelmére elkövetett rágalmozás sajtóvétségében — s ezért a törvényték öt hónapi fogházra és 500—500 korona pénzbüntetésre ítélte el.

A második delegáció. A huszonnyolcadikán Budapesten összeülő delegáció tudvalevőleg csak a közös büdzsé-provizóriummal foglalkozik, mert az 1911. évi közös költségvetést a jövő évben tárgyalja a delegáció. Ez a második ülészak eddig január második felére volt tervezve. Értesülésünk szerint az eredeti programmon változás történt, mert ez a delegáció csak február közepén ül össze Budapesten és a király is csak ekkor jön a magyar fővárosba. Az elhalasztást Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök kérte, mert így az ülészak jobban összeegyeztethető a magyar képviselőház munkaprogramjával.

A kivándorlás 1910-ben. A fiu-meai révhivatal most állította össze az ideai kivándorlási statisztikát. E szerint huszonöt gőzössel 37,558 kivándorló hagyta el az országot Fiumén át.

Adomány. A földmívelésügyi miniszter Zentának 30.000 korona államsegélyt adott. A segélyből a munkásházak telepén népházat építenek.

totta a fiuk felé. azzal hozzájuk ugrott, az előénekesnek letépte a kenderszakállát és kétszer úgy fejbeütötte, hogy annak az orrából azonnal kibuggyant a vér. Folytatni akarta az atyai nevelést, de akkor a sarokbéli részeg, akit Timkónak hívtak, rákiáltott:

— Ne bánts azokat a gyerekeket, te hóhér!

Az ujonan érkezett haramia vadul forgatta a szemeit és gyalázatos szitkokat üvöltözött Timkó felé. Az csak hallgatta egy darabig, de egyszer aztán felkelt, odament a dühöngőhöz, átnyalabolta és kitette az ajtón. A küszöbön még kétszer belevágott az arcába, aztán kilökte.

Onnan kívülről rémes káromkodás hallatszott. A kidobott ember még dühöngött egy darabig, verte az ajtót, de aztán elköpödött. Amikor nehéz lépései elhangzottak, a gyerekek is kilopóztak. Az Isten tudja, hová mentek.

Ahogy vége lett a dolognak, a parasztok tovább kártyáztak, csak Timkó nem nyughatott. Senki sem figyelt rá, de azért csak beszélt.

— Hogyan is lehet valaki ilyen ördög,

mint ez a cudar félbolond?! — tünődött hangosan. Űti, tépi a gyerekeit, aztán elissza, amit azok keresnek!... Hát hiszen inni iszom én is, most is be vagyok rugva, de a gyerekeimet nem bántom. Most is az a bajom, hogy nem tudok nekik semmit adni karácsonyra. Cipő is kellene, mert cudar hideg van, meg ruha is, de nincs semmi!...

Timkó a saját beszédjétől, meg a mindig több pálinkától egyre érzékenyebb lett. Utóbb már szinte sirva nyöszörgött.

— A szegény embert csak nevetik! Pedig most is azért nem merek hazamenni, mert a gyerekek sirnak, az asszony meg majd megkérdi, hogy hoztam-e valamit? Istenem, édes jó Istenem, csak volna valaki, aki pártomat fogná! De nincs senki!

Szomoruan lehajtotta a fejét és tovább dődögött, de utóbb már teljesen érthetetlenül. Csak annyit lehetett kivenni a beszédjéből, hogy nem mer hazamenni és hogy nagyon szeretne valakit, aki pártfogolná.

A koresmáros végre kizavarta.

Rettenetesen nehezen, de kívánszorgott. Hanem nem vitte sokáig. Vagy tiz lépésnyire

az ajtótól beleesett a hóba. Ott feküdt gyámoltalanul, bután kapálózva és nyöszörgöve.

Egyszerre csak éles, bántó gyermekvigyorgás hallatszott. A betlehemes-gyerekek, akik nem mertek hazamenni és ott kuporodtak a koresma eresze alatt, észrevették a részeg embert, előjöttek az oduból, körülállták holt részeg pártfogójukat és kiabáltak neki:

— Hohó, Timkó bácsi, keljen fel. Nem lehet? Persze, megint részeg, mint a disznó. Feküdjék bele ebbe a házba, itt jó meleg van!

És ráborították az arcára a papírházikót.

Timkó gyámoltalanul vergődött; utóbb nem törődött semmivel. Ezért a gyerekek hamarosan ott is hagyták. A koresmát is bezárták, de ővele nem törődött senki. Pedig néha fel-felsőhajtott, hogy báresak jönne valaki, aki pártját fogná, hogy ne kelljen hazamennie.

De a pártfogó csak éjfélkor érkezett meg. A hó. Ez a csendes, hangtalan pártfogó olyan alaposan betakarta, hogy csak a tavasszal találtak rá.

Cholnoky László.

Oszták méreg. Az Ujság írja: A hírhedt Schulverein mintájára Bécsben is alakítottak egy egyesületet, amelynek címe: „Verein zur Erhaltung des Deutschtums in Ungarn.” A németiség hatalmát akarják megőrizni Magyarországon és hogy propagandájuk eredményes legyen, a németek lakta vármegyét valóságos elárasztják lazító fölívásokkal. A fölívások arra szólítanak föl minden németül beszélőt, hogy érzésben, gondolkodásban csatlakozzék a nagynémetekhez, vagyis kövessenek el minden tőlük telhetőt a magyarok uralmának megdöntésére. A propagatorikus füzetekben világosan elmondják az egyesület célját. A fiatalságot ausztriai német iskolákba csábítják, az élemedetteket pedig arra ösztönzik, hogy álljanak ellene a családnevek és helységnevek magyarosításának és a német kultúra és nemzeti dicsőség agyba-főbe dicsérése után egyenesen arra bujtogatnak, hogy vallják magukat a magyar állam német polgárainak. Az egyesület élén Patry József és egy Horvátitsch József nevű közjegyző áll. Az egyesület évi tagdíja 2 korona: fejenként ennyi pénzt akarnak évente elszakítani a magyar nemzet tőkéjéből, hogy a német kultúrát gyarapítsák vele. Erről az egyesületről sok szó esett már, de úgy látszik, hatásaink vagy éreztelenek, vagy pedig könnyelműek, mert ennek a feketlen izgatásnak, amelynek a dunántúli vármegyék könnyen áldozatul eshetnek, még mindig nem tudtak véget vetni. Főlöszleg fejtegetni, mennyire káros, mennyire veszedelmes ez az aknamunka, amely a magyar állam egységének megbontására irányul, amely dacos és kihívóan szemtelen arculesapása minden nemzeti önértetnek. Magyar vérré, magyar pénzre irányul ez az akció és ha nem igyekszünk gátat vetni a szemérmellen, felháborítóan perfid propagandának, úgy valóban megérdemljük, hogy a lábunk alól huzzák ki a gyékényt. A határrendőrség földadata volna elsősorban, hogy gátat vessen a gyűlöletes aknamunkának, és ha az képtelen legyőzni a veszedelmet, ha nem tud megbirkózni az árutakon betolakodók allatomosságával, úgy egyetlen magyar fórum sem lehet, amely ne tudja eminens kötelességének, hogy megvédje az alacsony áskálódások ellenében a magyar állam sérthetetlen voltát. Jó lesz, ha a mi közigazgatási hatóságaink is éber szemmel vigyáznak az egyesület körnére, mely az oszták mérget a mi németjeinknek is beadni törekszik.

Ki akar ujságot venni? Az Iparoskör folyó hó 26-án délelőtt 11 órakor az összes ujságokra árverést tart. Aki ocsóbban akar szellemi táplálékhoz jutni, az el ne mulassza az alkalmat.

Italmérési illetékek felszólamlása. A zombori m. kir. pénzügyigazgatóság közli, hogy az állami italmérési jövedékről szóló 1899. évi XXV. t. c. 17. § a értelmében az italmérési illetéket Zombor város területére másodfokban megállapítani hivatott italmérési illeték felszólamlási bizottság az 1910. év II. felére vonatkozó tárgyalásait Zomborban 1910. évi december hó 30-án délelőtt 9 órakor a városházán, — Bács-Bodrog vármegye területére nézve pedig 1910. évi december hó 30-án délután 2 órakor a kir. pénzügyigazgatóság I. emeleti nagytermében fogja megtartani.

13 gyermek karácsonyi ünnepe. Hettesheimer Jakab Ujszivac község derék bírása gondoskodott, hogy a szegénysorsu iskolásgyermek is örömeiket találják karácsony ünnepén. Indítványára Ujszivac község előjárósága elhatározta, hogy a szegényalap kamataiból 13 szegény gyermeket felruház. E hó 21-én kapták meg ruhájukat a gyermekek s így most már ők is boldogan várják a kis Jézus jöttét. Nem kell nekik felni a tél ölelő hideg karjától, mert megvédte őket a hideg ellen az emberek meleg emberszeretete.

Athelyezések. Az igazságügyminiszter Miladinov Dusan és Fehérvári Géza újvidéki kir. járásbírói irodatisztek az újvidéki törvényszékhez, Hegedüs Antal és Stieber Richárd újvidéki törvényszéki irnokokat az újvidéki járásbíróshoz helyezte át.

Fizetésfelemlés. Bajmok község képviselőtestülete Kókay Károly II-od aljegyző fizetését Lichtneckert József főjegyző támogatásával 800 koronával felemlerte.

Hangverseny. A zombori szerb daltársulatnak folyó hó 11-ére hirdetett, de elhalasztott hangversenye folyó hó 25-én esti 8 órakor a városháza nagytermében lesz megtartva, melyre a nagyérdemű közönséget ezuton is tisztelettel meghívja.

Aszabadka—csantavéri vasút megnyitása. Folyó hó 20-án adtak át az összforgalomnak a szabadka—csantavéri vasutat, mely alkalommal Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszterhez üdvözlő tavrát küldtek.

A féláru vasuti jegy váltására jogosító arcképes évi igazolványok kiállítására. Az állami és törvényhatósági tisztviselők, a községi és körjegyzők, a rendezett tanácsú városok tisztviselői, a nem állami tanárok és tanítók s az állami és törvényhatósági nyugdíjasok féláru jegy váltására jogosító arcképes évi igazolványai a jövő 1911. évre leendő érvényesítés végett a m. kir. államvasutak igazgatóságához (Budapest, Andrassy-ut 73—75. sz.) már beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31-ig okvetlenül beküldendők. Azoknak az igényjogosultaknak, kiknek a folyó évben arcképes évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1911. évre azonban ily igazolványt szerezni kívánnak, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniük. Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéséért és az újak kiállításáért járó 2 korona kezelési illeték m. kir. postabélyegeken rovandó le. A postabélyegeket a betérjesztendő kérvényre vagy névjegyzékre felragasztandók. Készpénz, vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében el nem fogadtatik. A kérvények és a hivatalok részéről betérjesztendő névjegyzékek az előirt záradékkal és a hivatali pecséttel látandók el. Ez alkalommal a nyugdíjasokat arra is figyelmeztetjük, hogy kérvényeiken a lakhelyükre illetékes közigazgatósági hatóság által igazoltn kötelesek, hogy semmiféle díjazott tisztséget vagy fizetéssel járó hivatalt nem viselnek. — A magyar államvasutak igazgatósága.

Milliók egy egyetemnek — de nem nálunk. Rockefeller amerikai milliárdos 10 millió dollárt adományozott a chicagói egyetemnek. Ez adománnyal a nevezett egyetemen tett alapítványai 35 millió dollárra ruznak. Csak egy ekkora alapítvány s menten megnyithatjuk a tervezett hat új főiskolát.

A legujabb női divat. Minthogy évek óta a könnyű csipkék voltak divatban, a változatosság elvén most a nehéz csipkék kerülnek divatba; kiváltkép a milanoi, de elsősorban a pompás velencei csipkeknek lesz nagy keletjük, hogy a hölgyek öltözékét ekesítsék. A velencei csipke azonban nemcsak a ruhákon, hanem a fehérneműeken is fog érvényesülni. Ez a változás persze nemcsak a csipkével történik. A divat más terén is igazolja szeszélyes forgandóságait. A lapos frizurák után most a közepmagas hajviselet lesz az elegans. A fátol pedig széles szemfátyol lesz, dekorálva, virág- és madárképekkel teliszöve. Bizarr hatást fog ez kelteni azért, mert az olyan fátolt viselő hölgynek az arca olyannak látszik, mintha — tetoválva volna. A kalapokat illetőleg a zsinóros és bojtos díszítés divatban marad, de csak a szőrmekalapoknál és természetesen főleg a sípkáknál. A bojtok színe ezüst, arany, vagy fekete, vagy e színek keverése.

Öngyilkosság. Hegedüs Mátyásné szabadkai szülésznő a napokban szublimát oldatot ivott. A súlyosan sérült asszonyt a mentők beszállították a kórházba.

MEGNYILT!

RÁCZITS és CZVRKUSITS cég

nagykereskedők

fűszer-, csemege-, bor- és ásványviz kereskedésének

DETAIL OSZTÁLYA

ZOMBOR, SZENTGYÖRGY-TÉR 6. SZAM, Dr. PAVLOVITS PALOTA.

Naponta frissen érkező legfinomabb csemegek, mindenkor a legnagyobb választékban kaphatók.

Allandó raktár és nagy választék következőkben u. m.: prágai sódar főtt és nyers, a legfinomabb minőségben, az összes bus és kolbászfelek, hideg felvágottak, hirnemes és kedvelt fajokban, egymint: Westfaliai sonka, Bacon angol, prágai, debreceni és kolozsvári szalonna! Gothai, veronai és magyar szalámi! Bolognai és német mortadella! Pomeráni libamell, debreceni és szepesi többi kolbász stb.

Minden izlést kielégítő finom sajtok és csemege-sajtok nagy raktára, u. m.: Ementáli, Groy, Pármai, Eidemi, Gorgonzola, Schwarzenbergi, Trapista, Strachino, Roquefort, Liptói, Döry-Pusztai, Romstein, Francia de Brie, Camenbest, Gerodis stb.

Az összes pástétomok, halfélék, friss és konzerv főzelékek, befőttek. Borok, pezsgők, cognacok, rumok és teák minden faj és minőségben.

— Friss teasütemények legnagyobb raktára! —
Legfinomabb valódi francia olajok! Kiváló finom kávék és rizsek! és a fűszer szakmába vágó összes többi cikkek.

— Az összes ásványvizek és forrástermékek nagy raktára! —
Helybeli megrendelések hához szállítása díjtalan, vidékre pedig csupán a portó számíttatik fel.

Mindenki saját érdekének barátja, ha üzletünket megtekinti. Szives pártfogását kérve jegyzünk

kiváló tisztelettel

Ráczits és Czvrkusits.

Az aviatika legújabb világ-rekordja. Legagneuse pilóta Pauban Bleriot-féle monoplánján az összes eddigi időtartam- és távolságeredményeket felülmul-ta, amennyiben 5 óra 59 perc alatt 515 kilométer 900 métert futott be, anélkül, hogy földet ért volna.

A lokomotív és a ló. Egy német folyóirat egy igen találó közleményben szembeállítja a kettőt. A mozdony, ha nem bírja tovább vontatni a vonatot, egy újabb mozdonyt kap segítségül. A ló, ha nem bírja a terhet, kegyetlen ütlegekben részesül. A mozdony mindig tisztán, csinosan, olajozva, könnyű járásban van tartva és kellő fűtő-anyaggal van ellátva. A lovat, mely hasonló feladatot teljesít, elhanyagolják és hiányosan táplálják és gyakran megfósztják farkától, melylyel a kínzó bogarak ellen védekezik. A vonat síma síneken robot tova, a lótól pedig azt követelik, hogy a nehéz terhet gyakran ügetve vonszolja rossz utakon, hegyen-völgyön át. A mozdonyvezetőnek szakvizsgát kell tennie, a lovat pedig gyakran oly egyének hajtják, vagy vezetik, akik csak ütlegekhez értnek. A mozdonyvezetőnek percere kell indulnia, a kocsis azonban a kocsmában eltöltött idő fejében ütlegekkel hajtja lovát tulságos tempóba. Ha a mozdonynak baja történik, javító műhelybe kerül. Ha a lónak van baja, első sorban az ostorral próbálkoznak segíteni. Ha a mozdony már nem használható, egyszerűen kicselezik. A lezsarolt munkaképtelen lovat pedig potom áron eladják egy olyan embernek, aki a kínzások újabb sorozatával tovább zsarolja a megcsökkent munkaerőt. Miért nem érdemel a ló, e néma szenvedő, annyi gondosságot és figyelmet, mint az élettelen mozdony?

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: **Orpheus a pokolban.**
Szombat: Szünet.
Vasárnap: **A cigányszerelem.**
Hétfőn: **A baba.**

*

Hétfőn, december hó 19-én **Balga szűz.**
A mai második előadás az elsőnél még jobban ment. A dráma szépségeit az előadók meg jobban juttatták érvényre.

Kedden, december hó 20-án **Nebántsvirág.** Az izraelita nőegylet javára jótékony-célú előadás. Jótékony-célú előadás, tehát „nebántsvirág“.

Szerdán, december hó 21-én **Találkozás.** Berton P. színműve. Egyike a modern francia irodalom sikerült drámáinak. Servat Adrien párisi hírneves ügyvédet felesége lenézi, majomnak tartja. Feleségének barátja de Lançoyné megszereti a nagylelkű férfit. Egy este felesége rendez-vousra megy barátjával. Közben hazajön a férj. De Lançoyné látja a tragédiát, mely abból eredne, ha a férj találkoznék feleségével: odadobja magát Servatnak. De Lançoyné a szeretője lesz Servatnak. Szemére veti Servatnak hűtlenségét, elmegy a házból, egy felév múlva visszaszajó és ekkor elkergeti feleségét Servat.

Az előadás jól ment. Sz. Rosos Gizella játszotta de Lançoynét. Sárvári Nusi Servatnét. Mindketten jól játszottak. Rosos Gizella szenvedélyvel, erővel, mérséklettel játszott, erős drámai kitörései kissé túl tompítottak voltak. Kissé tulságosan jól tudta szerepét. Nagy hatása volt különösen a II. felvonás végjelenetében.

Sárvári Nusi az I. és II. felvonásban elég jó volt. Szerepét jól tudta, megjelenése elegáns volt. A III. és IV. felvonás nagy jeleneteihez azonban még gyöngye és így ezek szépségeit nem tudta érvényre juttatni.

Gózon Béla játszotta Servat nagyon jól. Ezekben a szerepekben ő egyáltalában kiváló. Temperamentumának ezek a még csendes szerelmek felelnek meg legjobban. Teljes illúziót tudott kelteni és igazán nagyon tetszett.

Turai Antal játszott egy felbolond asszonygyűlölő latinimádó ügyvédet egész jól. Tihanyi az asszony szeretőjét Brévannest. Rendezés, színpad szépek voltak.

Művészet — Irodalom.

E héten jelent meg és kapható
Schön Adolf könyv- és zeneműkereskedésében Zomborban:

Ady Endre: A minden titkok verseiből. Ára 3 korona.

Benke Tibor: Versek. Ára 3 kor.
Havrán János: Utazás keleten. Ára 6 korona.

Heltai Jenő: Kis meséskönyv. Ára 3 kor.
Heltai Jenő versei. Ára 3-50 kor.

Sik Sándor: Szembe a nappal. Versek. Ára 3 korona.

Szekely Sándor: Sámson. Ára 3 kor.
Szomorú Dezső: Ünnepe a dühöngőn és egyéb szerelmek. Ára 3 kor.

Erzsébet királyné kíséretében. Irta: Sztáray Irma grófnő. Ára 2 kor.

Szohurek Antal: Szurszum korda. Verses könyv. Ára 2-40 kor.

Tama István: A nehéz ut. Ára 2 kor.
Családi regénytár 59. sz. Charles De

Vitis: A doktor kisasszony. Fordította: Dr. Rada István. Ára 1 korona. — 57-58. sz. családi regénytár. Az irgalmasság golgotája és Szegény élet, gazdag lélek. Ára 2 kor.

Vera. A nihilista lány. Dráma. Irta: Oscar Wilde. Fordította: Rozsnyai Kálmán. Ára 3-60 kor.

Aszlányi Dezső: Világszerelem. Ára 5 korona.

Aszlányi Dezső: Új evolúciók. Ára 1-50 korona.

Téli turisztika. Irta: Czánt H. főhadnagy. 2 kiadás. Ára 5 kor.

Dr. Dózsi Sámuel: Ipari szervezkedés. Ára 6 korona.

Else Jerusalem a szent Skarabeus. Ára 5 korona.

Erkölcsei tökéletesedéstan. Irta: Dr. Hajdu Tibor. Ára 2-50 kor.

Nagy Budapest. Utmutató a fővárosban. Ára 1 korona.

Egyházi beszédek. Irta és mondotta Mihályfi Ákos dr. Ára 3-50 kor.

A Galileai kérdés. Irta Lukács József dr. Ára 1 korona.

Természettudomány és igazság. Irta: Platz Bonifác dr. Ára 1 korona.

Krisztus jelenléte az oltári szentségben. Irta: Schütz Antal. Ára 1 kor.

Seuse Henrik Amand: A magyar kódexirodalomban. Irta Vargha Damján dr. Ára 2-60 korona.

Zubriczky Aladár: Párhuzamok a kereszténység és más vallások között. Ára 1 kor.

Magy. kv. 601. sz. Jacques Futrelle: A gondolkodó gép. Fordította: Woida Margit. — 602. sz. Ambrus Zoltán: Lillias. — 603. sz. Felix Salten: Művészek feleségei. Fordította: Rózsa Géza. — 604. sz. Marlowe: Doktor Faustus. Drámai költemény. Fordította: Landes Elek. Egy szám ára 30 fillér.

Vasárnapi ujság. Karácsony. Ára 4 kor.

A „Vasárnapi Ujság“ karácsonyi számával együtt kaphják az előfizetők a karácsonyi albumot, mely fényes pompája kiállításban, legjelesebb íróink egész sorának szépirodalmi munkáival, művészi illusztrációk nagy gazdagságával és négy gyönyörű színes képmelléklettel jelent meg. Ezt az albumot megkapják az újevkor belépő új előfizetők is.

A rendes karácsonyi szám is a szokottnál gazdagabb tartalommal jelent meg. Címképpül Luini elragadó Madonna-képét, a Szépművészeti Múzeum egyik díszét közli: ezenkívül képeiben bemutatja Názárethet, a különböző fényő fajtákat, a színházak újdonságait: az

Elektrát és a Szent ligetet (Alexander Bernát színházi cikkével), fényképeket Pásztor Árpád világkörüli utjáról, a fiatal Pallavicini György ögróf és jegyese, Andrássy Boris grófnő arcképét stb. Külön említést érdemelnek a pompás divatképek és egy szép képes közlemény a női kalap multjáról. Szépirodalmi olvasmányok: Endrődy Sándor és Szávay Gyula versei, Lengyel Menyhért novellája, Móricz Zsigmond és az olasz Neera regénye. Egyéb közlemények: a párisi tárlaton kiállított Kossuth-szobor, Neogrady Antal bájos rajza s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világ-krónika“-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám.) Ugyanígy megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két kor. 40 fillér.

Hatszáz szám Magyar Könyvtár.

A Lampel-Wodianer cég vállalata, mely már szinte kulturális tényezővé nőtte ki magát, a mostani sorozattal ismét jubiláris állomáshoz érkezett: most adta ki ugyanis hatszázadik számát. A sorozat, mely ez ünnepi számot magában foglalja, ismét a régi, jól bevált csapáson halad: adni a legjobbat a régi klasszikus irodalomból, lehetőleg új fordításokban, ahol a legérdekesebbet a modern szépirodalomból és végre gondoskodni olyan olvasmányról is, mely amellet, hogy lekötö-heti a felnőttek figyelmét is, mégis első sorban az ifjúság képzését van hivatva szolgálni. Az első kategóriából most egy Shakespeare-darabot kapunk, még pedig — mert a „M. K.“ még e részben is igyekszik aktuális lenni — III. Rikárdot, melyet a Nemzeti Színház a jövő héten fog előadni új betanulással, természetesen abban az új fordításban, mely itt megjelenik. Ez a fordítás Radó Antalnak, a „M. K.“ szerkesztőjének munkája, kinek a műfordítás terén elért nagy sikereit méltó módon fogja gyarapítani. — A második kategóriából egy izgatón érdekesítő francia elbeszélést kapunk, mely szinten dícséked-hetik az aktualitás előnyével, amennyiben meséje a léghajózás körül forog. Címe: „Az auto-immobil“ és szerzője Maurice Renard, egy nálunk még kevésbé ismert újabb elbeszélő, aki nagy mestere az efele tudományos fantazmagóriáknak. A fordítás Benedek Marcell jeles tollal dícséri. — Végre a harmadik kategóriához tartozik maga a jubiláris 600. szám, melynek a „M. K.“ számára való átengedésével nem kisebb ember fejezte ki a vállalat iránti elismerését, mint Vaszary Kolos hercegprimás. Hogy a bíboros főpap mily kiváló művésze a szónoklatnak, mindenki tudja; de sem egyházi, sem egyéb alkalmi beszédei eddig nem voltak összegyűjtve. Annál nagyobb örömmel fogja venni minden tisztelője, hogy most legalább egy részük hozzáférhetővé lesz a nagy közönségnek és hozzáférhetővé lesz kivált a tanuló ifjúságnak, mely kevés szebb mintaképet olvashatja a szónoki művészetnek, mint Vaszary Kolos e kis remekét. Az összegyűjtés és szerkesztés munkáját egyébiránt nem maga a primás végezte, hanem Keményfy K. Dániel esztergomi plébános, egyike a magyar tanügyi irodalom legjelesebb szakembereinek. Ime, ezeket nyújtja a „M. K.“ ez újabb stációján dícsőséges pályafutásának, melyre büszkén tekinthet vissza a vállalat szerkesztője és kiadója egyaránt és a melyen az egész művelt magyar közönség szeretete kíséri. Teljes jegyzéket ingyen küld bárkinek a kiadóhivatal (Andrássy-ut 21.) vagy bármely könyvkereskedés.

Mikszáth Kálmán kiadatlan munkáiból

közül egyet mutatóba Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermek-lapja, a „Jó Pajtás“ legújabb, december 18-iki számában. Ugyanebbe a számba nagyhatású verset ír Abrányi Emil és Vértessy Gyula, Sebők Zsigmond folytatja Dörmögő Dömötör kalandjait a fogorvosnál, ugyancsak ő mond a babakiállításról kedveshangu beszámolót, melyhez szép képek is vannak, Elek nagyapó mulatságos szomorú történetet mond a két lurkóról, Mesemondó bácsi mesét

a dióról, Benedek Elek folytatja regényét a félkezi óriásról, a Kis Krónika rovat aktualitásai, a rejtvények és szerkesztői üzenetek teszik teljessé a szám tartalmát. — A „Jó Pajtás” előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fill. Előfizetéseket elfogad s kívánatra mutatványszámokat küld a „Jó Pajtás” kiadóhivatala (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.).

C S A R N O K .

A rab.

Írta: **Del Toró.**

Néha az elsárgult elrongyolódott akták közt is talál az ember egész kötet regényre való anyagot. Ezt a szomorú történetet is onnan böngésztem ki.

Nyári Pál régi, szomorú története ez. Nagyszámu családjával ott lakott egy dunamenti városkában és csizmadia mesterséget folytatott. Bizony ez a mesterség akkor is csak úgy ment, hogy nemcsak aranyokat nem lehetett belőle szerezni, de igen sokszor a mindennapi kenyérré se jutott. Ezen való buslakodásában őszán egy téli vásár alkalmával nagyon rosszra adta a fejét Nyári Pál.

Valamelyik kis korcsmában találkozott egy gazdag marhakereskedővel, akinél annyi volt a zöldhasu nagybankó, hogy avval az ő kis viskóját egészen be lehetett volna keríteni és még mindig maradt volna egy egész halommal. Elvakította a sok pénz. Mikor őszán a marhakereskedőnek már a fejébe szállt a sok bor, Nyári Pál elcsalta és egy sötét, szűk utcában a magával tehetetlen részeg kereskedőt megfojtotta és kirabolta.

Mint rablógyilkos került Nyári Pál a törvény elé. Nyomorult, bűnös életének megkegyelmezték ugyan a bírák, de életfogytiglani börtönre ítélték. Így került a megyebáz börtönébe ingyen kosztra, hol a 13. számú cellát kapta.

Vasbilincsekbe verve éjjel-nappal a „csonttörő prieságyon” gunnyasztott és várta szomorúan a végítélet napját, mikor a kegyelmes halál megszabadítja a börtön nyirkos, penészes levegőjétől.

Néha-néha felkelt a priesről és ide-oda topogott a sötétben, mert a nap csillogó sugarait akkor látta utoljára, mikor a nagy, szürke épület hatalmas kapuja bezáródott utána. A négy lépés hosszú és két lépés széles cella szűk ablakán keresztül, mely sűrű vasrácscsal volt fedve, nem hatolhatott be börtönébe napfény. El volt zárva a világtól egészen. Friss levegőhöz is csak akkor jutott, mikor a börtönőr egyszer napjában enni-inni valót adott be a cellába.

Iszonyu kínokat és keserveket állott ki Nyári Pál, a rémes gondolatok meg egyre üldözték és testben lélekben egyaránt megtörték. Így sinlődött tizenöt éven keresztül, mikor is jó viselete miatt kegyelmet kapott és feltételes szabadságra bocsájtották.

Szabadság!

Ugy hangzott ez a szó a nagy, csendes magánytól eltompult füleinek, mintha álmodott volna. Hiszen eddig csak a rabláncok kínos csörgését hallhatta, emberi szó, madárdal, lágy szellő suttogása, fénylő napsugár nem hatolhatott be a négy szűk fal közé. Még a beszédet is elfelejtette, csak dadogott, mint a néma.

Hát szabad volt. De ezt alig hitte el magának. Csak mikor a börtönőr kivette azon a kapun, mely egykor, régen bezárult utána, csak mikor újra meglátta a tiszta kék eget, mikor kiaszott, halvány arcát újra végigsimította a balzsamos levegő, mikor a fényes nap ragyogó sugarai újra ficákolva játszadtak hófehérre öszült fejével, akkor sóhajtott fel a szabad ég alatt:

— Oh, én édes Istenem! — és topogott lassan, mint az, aki újból tanul járni valami nagy, kínos betegség után.

A szülő városa felé tartott. Jó emberekkel találkozott utközben, kik utbaigazították, mert hej! ennyi idő alatt nagyot változott a világ! Ismeretlen volt előtte minden.

Ugy rémlett előtte, hogy valamikor másként volt.

Mikor a szülővárosába ért, nem hitt a szemeinek. A vas és villany ott már mindent megváltoztatott. Nem ismert senkire, rá se emlékezett már senkise. Ki volt törülve az élők sorából. Csak a nagy, fényes kirakatok üvegtáblái hámulták meg a csonttáaszott rongyos embert, a magával tehetetlen öreg rabot.

A Dunának tartott, melynek csillogó hullamai vibrálva szórták a megtört napsugarakat a sötétségtől elgyengült szemeibe. Tudta még, hogy azon a tétlen állt egykor a viskója. Abban hagyta a feleségét és a gyermekeit abban a gyászos pillanatban, mikor rabláncra fűzték.

Réves gondolatok fogták el az agyát.

— Valjon viszontláthatja e most őket? Őszán milyen nyomorral küzdhettek azok annyi idő alatt? — tépelődött magában.

Mikor arra a helyre ért, hol valamikor a házuk állott, szörnyen megütközött. Nem látta, nem találta a viskót. Szinte keserű könyvek csordultak ki homályos szemeiből. A portájuk helyén valami nagyszerű gyár állott, melyben siketítő zajjal zakatoltak a gépek és magas kéményeikből óriási füstgomolyagok szálltak a magasba, a közelebből meg impozáns vashíd vezetett át a Dunán. Egészen meg volt zavarodva.

— Hát annyi időt töltött ő el a rab-ságban, hogy az alatt egészen kifordult a világ a sarkaiból? — mondotta magában.

Aztán odafordult a gyári munkásokhoz, kik megbámulták a rongyos, piszkos öregét és kérdőzködött a háza meg a családja iránt.

Mikor a nevét megmondta, a munkások nagyon szomorú arcot vágtak és sajnálkozva szóltak:

— Jó öreg, nincs itt kendnek már keresni valója! — mondta az egyik.

A másik meg így folytatta:

— A ház asszonyát megölte a bánat és a nyomor, már tíz esztendeje porlad a szentjánosi temető lombos akácai alatt, a gyerekek pedig szegényükben széfszóródtak a világba, talán azok se élnek már, a házikót meg a többi környékbeli házaeszkákkal együtt elpusztította a nagy árvíz.

Mikor az öreg e szavakat hallotta, szédület fogta el, kínosan zokogott és felsóhajtott:

— Hát most mit ér a szabadság?!

Aztán lassan tovább támolygott a szomorú, gyászos helyről. Önkéntelenül is a nagy dunai híd felé tartott. Mintha csak vonzotta volna valami láthatatlan erő a csilámló víz felé. Mikor a hidra ért, rátámasztotta ősz fejét a híd vaskorlátjára és bambán behámult a zugó habokba. Bámult, bámult, addig bámult, míg nem egészen elszédült és egy önfeledt pillanatban belezuhan a fodros habokba.

A lágy sir eltakarta örökre.

Neki igazi szabadság volt a: megváltó halál!

Mártirok elégiája.

Sohasem láthatták meg a napot,
A föld alatt, a bányamélyben éltek,
S nem néztek eget, holdat, csillagot,
Hanem aludni tértek.

Hajnali csókkal — be fájó tudat —
Indultak le a föld kincseit vajni.
S a vágy kiverte homlokukat,
Eget és napot látni.

Hahogy születtek, mint vakondokat,
A tőke-isten lekergette őket,
Le, le, ahol a föld gyomra korog,
Pokoli legelőnek.

Ott sorvasztotta el őket a vágy,
Ott sirtak, bizakodtak és nevettek.
Egy teljesülésük az volt: az ágy,
Az álm, ha pihentek.

S a tőke-isten, a sátán, a gaz,
Lecsapott rájuk, felperzseltte őket,
S a nap, a szikrázó, a sugaras,
Rájuk szállt szemfedőnek...

Gregoir.

Sodoma.

Az angyal sápadt arccal hallgatta az Ur haragjának félelmes kitörését. Két kezét remegve kulesolta össze és térdre hullt a sáránytrón előtt:

— Uram! — könyörgött — csak most az egyszer légy kegyelmes. Ha te ismernéd a gyarló földi férget, akkor az irgalom forrása fölfakadna lelkedben.

— Te porszem — menyörgött az Ur — te azt mered mondani, hogy én nem ismerem saját alkotásomat, az embert?

— Hatalmas Alkotó, hisz oly messze van a föld az égtől. Te nagyon is távol állasz az embertől. Aki a földet ismerni akarja, annak nem szabad a hetedik mennyországban fény és bíbor közt lakozni. Hanem le kellene szállnod oda, honnan most csak a dicsőimnuszok jutnak el hozzád. Majd meglátnád, ha ott járnál-kelnél a földön, hogy a bűn nem mindig bűn; a tömjén pedig nem mindig igaz. A bűnt nem követi el senki magáért a bűnért. A jót sem teszi senki csak a jóért. Kérlek uram, kegyelmezz meg ennek a bűnbe süllyedt városnak.

— Jól van. Menj. Ha tíz igazlelkű embert találsz Sodomában, én a várost meg fogom kimélni — felelt az Ur.

Az angyal felöltö magára a lelkes alakját. Csodaszép térfitu vala ő. A szemében egy darabja a menynek, az orcáján pedig egy sugara, a biborképu hajnalnak ült. A járás-keleése csupa erő és csupa kellem.

Igy ment be Sodomába, a bűnnek és förtelmeknek hazájába. Ugy burjánzott ott a gonosz, mint réten a fű es szegyen és gyalázzal valának kikövezeve ama városnak utjai. Hiába volt ott uton és utfélen fény, pompa és ragyogás. Vakító sugaraik közül ki kütté rut pófáját a kéjben és gyönyörben fuldokló lakóknak vétektől duzzadó teste.

Amerre csak járt az Isten küldöttje, csodaszép nők suhantak el mellette. Kábító illat járt velük, a pillantásuk szédítő, a mosolygásuk bódító volt. Mindegyik ráveté elve-szejtő tekintetét a csodaszép férfira, de az ment tovább. Észre sem vevé őket. Az orcája nem lett neki sem pirosabb, sem halványabb.

És járt az angyal már három nap óta. De nem talált ő az ezer meg ezer gonosz közt egyetlen igazlelkűre. Arca egyre szomorubb lett. Sajnálta ezt a csodaszép várost. Sajnálta a csodaszép nőket és ifjakat. Hisz nem is tudták ők, hogy milyen vétkesek. Már a bűn csirájával együtt születének ők. Akik nem látták maguk előtt soha a jót, hogyan tegyék azt?

Végre a negyedik napon megtalálta őt, az egy igazlelkűt. Szívében mondhatlan örömmel ment el házába és szólt hozzá:

— Te vagy kiválasztva arra, hogy megmentsed a te hazádat. A te igaz lelked léssen megváltója ezer meg ezernek.

Még nem végzé az angyal szavait, mikor kinyílt az ajtó és belépett rajta egy asszony. Az igazlelkűnek asszonya.

De micsoda asszony! Csupa erő és csupa ideg minden ize. Csak úgy sugározta magából a tüzet, mely ereiben keringett. A szeme két feneketlen örvény, ringó kebléből kábító illat áradott ki. Amint lépett, megmellebbent a ruhája és látni engedte gyönyörű tagjait. Olyan tökéletes volt ezeknek formája, minő csak az ő asszonyé lehetett, ki magának az Alkotónak kezeiből került ki.

Az asszony üdvözlé a jövevényt. A szava lágy volt mint Dávid zsoltárának melódiai lehettek. Aztán leült szembe vele és nézte őt.

Az angyal érezte a pillantást. Ugy nehezedett a lelkületére, mint egy granát szikla sulya. Mintha nyelvét megbénítaná és mintha tagjait megölmosítaná az asszony nézése. Szól az igazlelkűnek:

— Mennék talán a te tanuló szobádba és ott fogom neked elmondani az Ur végzését.

Mig beszélt, csodálattal hallá az angyal saját maga hangját. Olyan különös volt az.

Mikor távozni akart, az igazlelkűt kérte, hogy maradjon és lakózzék nála. Az angyalnak eszébe jutott az asszony. És újra érezte, mint nehezedik rája annak pillantása, mint nyűgözi le szavának hangja. Mint villám cik

kázott el előtte egy intés: „Menj, fuss innen!”
De az angyal maradt.

Visszavonult pihenésre. Fáradtan dőlt le a nyugvó helyére, amelyre illatos virágszirmok voltak hintve. Bársonyos szirmok hozzásimultak az angyal testéhez, orcához.

— Ilyen lehet az ő teste, — gondolta az angyal.

Mintha kigyó mart volna belé, rémülten pattant föl a nyugvó helyéről. Rettenetes, örült gondolat volt ez. Ő az Ur angyala, az Isten küldöttje ime egy idegen nőre, egy földi ember asszonyára, annak testére gondolt.

Odavágtá homlokát a kemény földhöz és lelkében megtörve kért bocsánatot az Urtól. Aztán fölállt és kifelé ment. Elmegy, fut innen. El ebből a városból. Hisz itt átok fekszik, meg romlás a levegőben is.

Amint kilépnek a házból, jött elébe az asszony. Szólt hozzá:

— Te el akarsz tőlem menni? Miért? Nem jól érzed te magad az én házámban? Jól van, menj! De te vissza fogsz jönni. Még nem kelt föl a nap és te itt fogsz állni az én ajtóm előtt és vágyva várod, hogy az megnyitassék te előtted. Nos menj! — és villámgyorsan hajolt felé az asszony és rátapasztá parázs ajkát az angyal ajkára és eltűnt.

Az angyal állt mozdulatlanul, merőn. A gyehenna lángoló tüzet érezte egyszerre egész testében. Két kezével megtépte kondor haját és rohant el abból a házból.

Rohant kétségbeesetten ki a városból is. Futott, melle zihált, arcáról hullott a verejték, fürtei homlokához tapadtak. Végre fáradtan összerokadt.

Szemei égtek, nyelve és ajka száraz volt. Újjaival erősen leszoritotta szempilláit, de hiába. Ott állt előtte az asszony. A sötétségből csábítólag emelkedett kívánatos alakja. Az a forró asszonyi test ott kísértett egyre mellette. Benne volt már a véreben. Azzal az egyetlen csókkal belopta, beásta magát minden porcikájába. Belemarkolt az angyal a durva homokba. Azzal dörzsölte a csók helyét. Hiába. Ott maradt annak a nyoma. Izzadt erősen. A vágyaknak egész legiója áradt onnan az angyal testébe. Minden paránya kívánta immár a csókot.

Neha-néha világos perce volt az angyalnak. Ilyenkor imádkozni próbált. Ilyenkor arra gondolt, hogy leveti magáról ezt az állati testet. „Hisz csak egy fohászába kerül. És feledve minden. Ő neki nem lesznek többé emberi érzései. Nem lesznek lázas, égő vágyai. Ezt az ereibe keringő paraszt nem fogja érezni. Megsemmisül minden és ő nem lesz más, csak ami volt, csupa szellem...”

Mikor ide ért gondolataiban, szivszakadva kiáltott föl:

— Nem, nem! Nekem ő kell, nekem a bűn kell és rohant újra vissza. Hozzá az asszonyhoz. Hozzá a bűnhöz.

Nem érzett fáradságot. Nem vette észre, hogy kisebzett talpából az út fővényére csurog a vér. Futott lélekszakadva...

Leszállt a homályos éj, mikorra az igazlelkű házához ért. Sötét volt az egész ház, csak két ablak világított. Az egyikken keresztül zsolozsmák hangzanak ki. Az igazlelkű imádkozik. Az angyal megrendülve, megbénulva állt meg, óriási világossággal látta, mit akar ő most tenni. Egész meztelenségében állt előtte az eredendő bűn. Felfogott egyszerre mindent. A sok-sok bűnt, amit a földi férgek elkövetnek öntudatlanul, most ő egész tisztán megértette. Látta. Sodoma földje megnyílt előtte. Elfődte arcát. A szemei megteltek könnyel.

És ekkor megnyílt a másik ablak. Világos keretében megjelent az asszony. Selyem fepel volt rádobja testére. Szinte világított alóla rózsaszínű bőre. Bársonyfekete haja körülfogta s minden szálából villamosság áradt.

Az angyal megérezte. A köny felszáradt szeméből, megrázkódott és rohant az ablakhoz. Átvette magát rajta.

— Te, te kellesz nekem. Pedig tudom, hogy te vagy az átok, te vagy a bűn — zihálta az angyal és úgy szoritotta magához az asszonyt, hogy az fölsikoltott fájdalomában.

— Jer, jer — hívta az és az angyal ment vele.

A másik szobából átállatszott:

— Ó, te hatalmas Ur, a te angyalod tisztasága ragyogjon az én házamból!

Az angyal halványan, fáradtan vonszolta magát. Eljött ime a nap, mikor meg kell jelennie az ő Ura előtt. Meg kell jelennie és megmondania, hogy megtalálta az igaz embert, kinek lelke megváltja Sodomát, hol szégyen és gyalázzal vannak kiközveve az utak.

És az angyalnak lelket iszonyatos kínok szántjak végig.

Ha megmenti Sodomát, akkor elveszti az asszonyt. Az ő bűné. De mikor ez a bűn, ah, ez neki édes. Neki ez az elkárkozás üdvözülés. Nem, nem megy vissza urához. Hadd vesszen Sodoma és vele együtt pusztuljon ő is. És pusztuljon az igazlelkű is, kinek joga van az asszonyhoz. Az ő asszonyához, kinek teste és lelke immár az övé!... Az a részegítő, buja test. Nem! Nem fog az elveszni.

Az angyal megállt az Ur trónja előtt. Leborult a sáaranyból készült trón előtt. Palástjával fődte el arcát, tekintetét.

— Nos megtaláltad az igaz embert? Kérdé az Ur és tekintetével nem nézett lelkébe angyalának, mert bizott vala benne.

Meg akarta mondani az angyal. Már kinyíltak az ajkai. De ebben a szempillantásban szellemtestét édes bűvölet rengette meg. Fölragyogott előtte az asszony képe.

— Nem találtam meg hatalmas Ur, Sodomanak veszni kell! Csengett az angyali szó az egész menyen át...

Sodomára lezuhant az Ur rettenetes haragja. Tüzláng emésztett meg minden élet és élettelen. És a rettenetes romlásból jajveszékelve menekült az igazlelkű és futva vitte az angyal is palástjába burkolt asszonyát... Vitte magával az Ur kárhozáttával és átkával együtt...

H. Szederkényi Anna.

Alkonyat.

Szegény, hanyatló ifjúságom,
Tehozzád minden hűtelen,
Ami csak édes a világon:
Tavasz, dal, hirnév szerelem.

Mint a fény a virágos réttől,
Bucsuzom ábrándomtól én,
Csókolom szívem sugarával,
Mielőtt az éj int felém.

Emlékszem: gyönyörű leány volt,
Csupa derű és csupa ész,
Aki egyetlen mosolyával
Egész életre megígézte.

Selymes hajának omló habja
Csókolta szüzi homlokát —
Rágondolok és a szívemet
Uj, ifju tűz lobogja át.

A troubadour feledve régen,
A királyleány feledte rég;
Emlékét hiven megőriztem,
Mint édes, szomorú regét.

Olyan hűtlen minden! A dicsőség?
Még nem is szórta sugarát,
Alkonyodó napomnak többé
Meleget, új fényt már nem ad.

A lira hurjáról lesiklik
Fáradtan reszkető kezem,
Oh Muzsám, tudod-e mit tettél,
Mikor itt hagytál betegem?

Már nő az árny, leszáll az alkony,
Csak szenvedek, csak sorvadok!
Oh mire várjak, mit reméljek,
Ha cserbehagytak a dalok?

Herzog János.

Kisértés.

Nagy léptekkel járkál Thury Péter föl és alá, ideges. Egyik kezével a másikra üt és a reverenda messzi előre lebben, amikor a nyugtalanul mozgó láb hevesen meglöki. Már vagy tíz perce sétál, föl meg alá; föl meg alá a csipkés függönyöktől a sárgára mázolt szobaajtóig. A léptei egyre gyorsulnak és az arca szinte eltorzul, hogy indulatosan, de magának mondja:

— Az ostobák, a gazemberek!

Amikor kimondta a szavakat, meglátni rajta, hogy megbánta, ám csakhamar elnyomja krisztusi érzését:

— Igen, igen, gazemberek!

Erre mintha párává foszlott volna az energiája: nem ült le, beleesett a széles karosszékre. A feje mélyen lehanyatlott a mellére és az egyik keze úgy lógott le, térden alulig, mintha az erek nem szállítanának vért oda. A kezei közé temette a fejét, a vállá megrángott néhányszor és a siráshoz nagyon is közelállóvá vált az arckifejezése, amikor, erős hangon, háromszor egymásután kiáltott:

— Mari! Mari! Mari!

Néhány perc múlva egy leány lépett a szobába, Mari. Az arca üde, a szeme mosolygó, de a derűségének abban az árnyalatában, amely az ifjúság és nem a temperamentum kifejezője. Vagy kétszertendővel ezelőtt került Thury parokiájára a háztartást vezetni, valami távoli rokonságban is volt a pappal. Két esztendő óta nagy gondossággal tett eleget kötelességének és a koldusok szemüvegén keresztül az egész falu népe olyannak látta őt, amilyen a szegényekkel szemben volt: jóságosnak. Tisztelték is, az utcán a módosabb gazdaemberek sem röstelték előre ráköszönteni, a templomban pedig mindig szoritottak számára egy ülőhelyet. Nagyon őszinte lány volt és a szemében annyira kiült az ártatlanság, hogy hosszú időn keresztül elkerülte azt a sorsot, amelyben a papok gazdasszonyainak rendszerint részük van. Annyira, hogy vagy két hónapja Bognár Pál megkérte a kezét. Thury is nógatta, a házhoz járatos emberek is, de Mari vonakodott. Nem adta okát, miért utasítja el a vagyonos paraszt ajánlatát és éppen ez a titkolozása okozta a vesztét. A megsértődött Bognár az eset után szobájába bezárkózva, napokon keresztül csak ivott. Ha nagynéha az emberek elé került, csak ennyit felelt a kérdezősködésekre:

— Persze, persze, hiszen ott van a pap is!

Eleinte rosszárták a rágalmat. Bognár csaknem hirbe került, de azután annyit terjesztettek a szavait, hogy mindenki készpénzül vette. Szállt a pletyka: nyolc nap múlva már másról sem beszélt a falu. A visszautasításban úgy érezte minden paraszt, neki is van egy kicsinyke szegény: a közülük való kiköszarazása valamennyire kellemetlenül hatott. Eleinte csak gógósnek mondták, de mert a magyar paraszt nem áll meg a fél megállapításoknál, kikerült egészen a rágalom országutjára. Szineztek, szótték Bognár szavait s rövidesen jelentkeztek a szemtanuk is. akik csókok közben lepték meg a papot és Marit. Már hosszú idő óta nem köszöntötték és a pap is gunyos, célozgató pillantásokkal találkozott mindennapos sétatján. Nem volt nehez kitudnia a változás okát, faluhelyen még annak a szemébe mondják a pletykát, akiről költöttek, nyilván, mert képtelenek felfogni, mennyi, mennyi fájdalmat okoznak. Thury Péter napokig emésztődött, amíg arra az elhatározásra jutott, amit most akar közölni Marival. Maga is elrémült, milyen nehéz küzdelmébe kerül ez, nagyon megszokta maga körül a leányt, akiben — ő legalább így gondolta — észre sem vette a nőt. Azután Mari dolgos, vidám és nagyon eszes leány. Iskolázatlanul került hozzá és most már irodalmi, politikai nézeteiben is tudott gyönyörködni, ha beszélgetésbe kezdett vele. Friss, fogékony volt Mari agya, de azonkívül valami vágy is hajította, hogy méltó legyen a tisztességre, hogy Thury házában él. Nagyon sokat olvasott, fulta a könyveket és gyakran könyvek szöktek a szemébe, annyira hálás volt, ha Thury elbeszélte egyet s mást a nagyvilág dolgairól.

Becsületes, dolgszerető volt a vére is Mari-nak és a feje józan, nem vetette meg a cselédmunkát akkor sem, amikor értelme messze tulfejlődött az ilyen foglalatosságokon és öltözésében is egyszerű maradt.

— Mari!

Igy kezdí a szót Thury Péter, de megakadt az a torkán és egészen elsápadt, mikor ránéz az arcára. Fojtogatja valami a torkát és a szeméből úgy érezte, mindjárt kibuggyan a köny.

— Mari, Mari! Mi most elválunk egymástól. Mari, te most itt hagysz engem.

Fölállt és elgondolkodott egy pillanatra, azután megerősödött hangon folytatja:

— Igen... Én azt tanácslom, menj kolostorba.

— Kolostorba?!

Rémült volt a leány hangja és amint végig esendült a szobában, Thurnak úgy tetszett, a szívében is visszhangra talált, onnan is felbugott valami keserűség válaszul a réműletre.

— Igen, ennek így kellett lenni.

Sóhajtott.

— De miért, Istenem, Istenem, de mit tettem én, mi rosszat tettem én.

Sirt a szegény leány és a kendővel eltakarta arcát még el is fordította Thury elől. Megroggyanó lépésekkel előreszegezett fejével indult az ajtó felé. Ott megállott egy pillanatra, félénken, nagyon félénken visszafordította a fejét. A pillantása fájdalmas volt, ott tükröződött szemeiben a tudat, hogy többé nem látja a megszokott butorabokat, hogy meg kell válnia ettől az édes környezettől. Amikor Thury szemei közé tévedt a pillantása, sokkal erősebbé vált a zokogása és nagyon bánatosan nézett.

A leány gyámoltalansága, hogy még magyarázatát is állig merte kérni kiutasításának és az a különös még soha nem látott színárnyalat a szemében, odakényszerítette Thuryt a leány mellé.

— Várj csak!

Megfogta a kezét, húzta maga után és leültette egy székre. A leány akaratlanul követte, mintha nem is tudná, mi történik vele.

— El kell mondanom, miért küldelek el. Az emberek nagyon gonoszak és az emberek nagyon ostobák.

Nem tudta, hogy folytassa. Elveszítette a bátorságát, hogy elmondja az ocsmány pletykát, amikor odapillantott Mari arcára. A szegény leány olyan gyámoltalanul nézett kék szemével. A báránnyok szemében látni hasonlót ehhez, amikor torkukban érzik a kést.

Belekellett harapnia az ajkába és így kicsöppent néhány könyve és folyt le az arcán.

— Igen, azt mondják, azt mondják, hogy én meg te, hogy mi ketten, érted, hogy mi ketten, hogy te a szeretőm vagy.

Lángaborult a lány arca és ösztönszerűleg kinyultak a karjai a pap irányában. Thury mikor kimondta, valami nagyon különös érzést érzett. Mintha a szíve igen nagyon fájna és a vére annyira hánykolódott, mintha tüdeje bort szívott volna be levegő helyett. Még sohasem érezte azt az érzést és maga is elvörösödött, amikor ránézett a leány kipirult arcára.

Mintha a torka hirtelen megszükkült volna és mintha minden hang mázsas csanakat cipelve maga után, olyan nehezen jöttek ki ajkán a szavak:

— Ezért kell elmened. Menj, menj hát!

Elfordult a lánytól és amíg az ablak felé közeledett, remegve félhangos mormolással imát mondott.

— Miatyánk ki vagy... miatyánk ki vagy... Nem jutott tovább. Az agya elmondta a szöveget, de képtelen volt kiadni egyetlen hangot is. Akkor rápillantott a feszületre. A keresztülözött Krisztus látása valami kis erőhöz szögezte, az ajka sebesen mormolta az ima szavait s mintha csak a menyezett sulya nyomná a fejét, maga sem tudta, hogyan térdre ereszkedett.

Sirt, egészen ösztönszerűen. Nem szégyenkezett a könyei miatt és ez megnyugtatta. Amikor elhalkult a zokogása, lassan felállott, arccal folyton a feszület felé fordulva, mire

kiegyenesedett, bátran — úgy, hogy maga is elesdalkozott ezen — hátrafordult. Sápadt, zöldes-fehér volt az arca. Ránézett a leányra, aki megérezte nézését és fölemelte a térdére hajtott fejét.

— Ne üzzön el, hagyjon itt. Én meghalok, ha el kell mennem!

Mig ezeket mondotta, folyton csuklott a hangja.

— Ugy kell lenni, ugy! Menj, mert elhagy az erőm.

Thury segélykezően nézett a feszületre, de a Krisztustest most hideg bronz maradt: nem szívta magába az ő nagy keserűségét. Hiába erőlködött, hiába fordította el a fejét, Krisztus testét már eltakarta előle a leány könybe ázó arca, nem látta tőle a feszületet és amikor a szoba másik sarkába fordította a fejét, ott is csak a Mari könyező, bánatos arcával találkozott.

És a leány még egyre könyörgött.

— Ne üzzön el, ne üzzön el!

— Még kell lennie, ugy kell lenni.

A hangja már egészen erélytelen volt s magának is úgy tetszett, inkább marasztalás az, amit mond. Szédült a feje és zürzavar tángolt abban. Zsolozsmák olvadtak bele a tavaszi erdők suttogásába, a keményen csengő harang szavát elnyomta a csattogó dalu pacsirta éneke és az Ave Mária soraiba mindig betolakodott egy idegen hang, a mely megborozgatta egész testét, olyan forrósággal mondta: szeretted, szeretted.

A leány letérdelt úgy kérlelte:

— Ne üzzön el, ne üzzön el, mert én nagyon, mert én, mert én, mert én, en nagyon...

Mint amikor golyó süvit el a békén vacsorázó család feje fölött, olyan ijedséggel hallgatta Thury a leány epedő szavait.

— Ne mondd ki, ki ne mondd!

Rémült volt az arca és a keze fölnyult az ég felé. Mintha megmerevedtek volna, a vonásai olyan mozdulatlanok maradtak. Valami végtelenül jóleső hűvösség áramlott a benseje, valami a mi megszüntette a vivődását, vére futását is elesőndesítette, elaltatta a kalapáló szívét. Egy pillanatra még forró lett ereiben a vér: a fülei teletömődtek a suttogással: Én is... én is... ám rövidesen visszanyerte az erejét:

— Most már igazán el kell menned!

Kolostorba kell menned!

A hangja végül nem is remegett és mig megindult az ajtó irányában, ki a szabad levegőre, annyira megnyugodott, hogy a kezét rámerete tenni a terdeplő leány fejére.

Amikor becsukódott az ajtó, sikoltást hallott.

Bán Ferenc.

Fehérség.

Fehér szobácska: esupa ragyogás,
Alig egy kép a hószin falakon,
Csak a tavaszi derűs napsugár
Kacérkodik az ablakon.

S a sugarak oly félve, reszkető
Csókolnak benn egy szöszke leányfejét,
Ó azt hiszem, a vén nap odafönn
A lányba beleszeretett.

És én a bűnös, éneklő pogány.

E látomány káprázata alatt:

A lánynak megtisztulva nyujtom át
Az első ibolya-virágokat...

Peterdi Andor.

E l s e j e.

Az asszony a kanapé sarkában huzódott meg. Mellette kis fia rugdalózott, nevetgált. Az ember a hus- és fűszerkönyvet számolta. Ujra meg újra kezdte. Aztán az előtte fekvő pénzt kezdte remegő kezekkel szétosztani.

A kályha nehéz szagot gőzölgött ki, az olcsó szén kellemetlen gázát.

— Két korona huszonkét fillérrel adósok maradtunk — szólalt meg az ember.

Szavai nehezen törtek utat a sűrű levegőben.

— Csak nem teszem nevetségessé magam azzal, hogy két koronával adós maradjak — felelte az asszony.

— De ha nem fizethetünk többet. Megmondtam elsején, hogy a számláknak nem szabad az ötven koronát meghaladniok. Elmegy és fizet, két korona huszonkét fillérrel adós marad.

— Én, én megyek? — válaszolt hirtelen az asszony. — Hogy én álljak meg az előtt a senki előtt és én kuncsogjak nála két koronáért? Én? Hogy gondold ezt? Hisz kiégne a szemem. Két koronával, két rongyos koronával maradjak adós? Te, hisz az utolsó napszámos, az utolsó utcaseprő felesége se tenné meg. Ha husz korona lenne, harminc vagy negyven, de két korona... két koronáért alázkodjam? Nem ezt nem éred meg.

A férfinék égett a két szeme, de hideg, közönyös hangon mondta:

— Dehogyan nem. El fog menni.

Az asszony nem felelt. Végre a férfi megunt a szótlanyságot, újra kezdte:

— Igen, mondtam már elégszer, hogy takarékoskodni kell.

— Takarékoskodni? — mondta az asszony előre hajolva az ura arcába nézve. — Hát lehet még jobban takarékoskodni? Az már nem takarékoskodás lesz, hanem koplalás. Nézd át ezt a könyvet. Találsz-e egyetlen tételt, amire ne lett volna szükség? Aztán ebben a hónapban fát is vettünk az üzletből. Az is kitesz több, mint egy koronát. Meg jól tudod, hogy mindennek emelik az árát. Mit akarsz hát tőlem?

— Én semmit sem akarok. Én csak azt akarom, hogy értse meg már egyszer, hogy egy fillérrel sem költethetünk többet háztartás a ötven koronánál. Nem lehet.

— Sajnálom. Én nem tudom ezt a csudát megcsinálni. Nekem vagy adj többet, vagy nem törődöm semmivel.

— Ez maga. Ismerem már ezt. Nem törődik semmivel. Tehetek én róla? Honnan vegyek többet? Lopjak? Hát nem főz, nem főz. Legfeljebb éhen halunk. Nem olyan nagyon rózsás az életem, hogy valami nagyon sajnálkozzam itthagyni.

Ehhalgatott. Odakünn leszállt a korai est és a sötétségből sűrű pászmákat ergetett a szénzagu szobába. Az asszony sápadt arccal nézett a sötétségbe, melyből észrevétlenül bontakozott ki Gond asszony árnyalakja. Teste könyekkel kevert sóhaj. Rettentő sápadt arcát vigasztalan éjszakákba belezokogott sirásban fűrészli. Lehellettől megdermednek a szívek és megkövesednek az ölelésre nyílt karok. A szikár rémalak nyúlt-nyúlt előre. Szeméből tekete gyász tegegetett ki és két súlyos öklét rányomta az asszony fejére. Az meggörnyedt, összeroppant, összecsett, a két halántékából tűzkigyó tekerődött az agyán és gondolatai, mint apró, mérgezett török furódtak szívébe.

— Ötven korona — gondolta — ebből élünk egy hónapig? Ötven korona! Ennyiből legyen minden? És még én vagyok a hibás? Még én nem takarékoskodom? Jól van. Nem fogok főzni. Nem fogok. De hát meddig fog még ez tartani? Hisz nem lehet ezt kibírni. Micsoda élet, micsoda nyomorúság!

Lassanként előtörtéte hosszú éveknél letagadott, titkolt, könyekbe fuló keserűsége. Rázudultak be nem váltott remények, elfoglalt vágyak, atkinlódott esztendő elképzelt és nyomorúságba belehalt szépségei, örömei, melyeknek biborát ellopta a fekete szegénység. Ajkára toltul egyszerre minden, ami lehetett volna és nem lett. Kifakadt lelkének feneketlen gyűlölete, amit egy ismeretlen, rettenetes hatalom ellen érzett, aki ráfeküdt mellükre és borzasztó öleléssel szorította őket magához és szívta-szívta fiatal testükből az életerőt. Ez a rém, akivel nem lehet szemtől-szembe állni, aki mindig orozva settenkedik, a kulcsukon lopózik be, mikor pedig benn van, úgy megnő, mint egy óriás kigyó. Mégis testetlen, ezt nem lehet felelősségre vonni. De itt az ura...

Érezte ugyan lelkében, hogy ő nem tehet róla, de kellett valaki, kellett, akitől számon akart kérni mindent. Kinozta hát az emberét.

— Meguntam már ezt. Érted, elég volt. Add vissza az ifjúságomat, add vissza a hitemet, a rajongásomat, kincses álmaimat, fakadó reményeimet. Add vissza két bársonyos, fehér leány kezemet, amely nézd, hogy kivörösödött melletted a munkától. Add vissza karesu, sugár derekam, amely meggörnyedi. Add vissza homlokom gondtalan simaságát. Add vissza minden örömet, amit te elraboltál tőlem és nem addtál esérébe más, csak könyvet, csak rosszszagu szegénységet.

— Csak?

Disztelen szobákat fénybeborító első öröme és évek során át termékenységgel szentelt szeretet melege rezgett ez egyetlen szemrehányó szóban. De az asszony nem akarta megérteni.

Tüzelte a saját hangja, jól esett neki a lelke terhét odadobni a férfinak.

— Nézz meg más asszonyokat. Nézd meg Némétinét az udvarba, nézd meg Szabónét, nézd meg akárki más. Hogy járnak azok, hogy öltöznek. Hiszen meg a cselédjük is különb, mint én. Pedig mivel többek nálam. Annyi eszük van, hogy a Margit krémet meg tudják különböztetni a Gyöngyvirág pudertől. És én örömlöm meg az agyamat azzal a gondnal, hogy a husszámla csak tizenkét korona lehet. Befáradtam, nem bírom tovább.

— Te beszélsz így? Te? Nem elégtétel neked az a tudat, hogy azok viselhetnek selyemrongyot, amennyit akarnak, de el fog mulni min azoknak megfakult foszlányaival, de te fölöttük állsz, élni fogsz mindig.

— Köszönöm. Megelégettem már ezt. Elteltem már a jövő álmaival, mert fölkapik az állam mellettük. Ma adj mindent, nekem ma kell minden. Nem kellene járatlan külön utak, véresre sebzik a lábam. Szép, széles, virágos, sima utakon járni, mint mások. Piros arccal, ragyogó szemekkel és nem reszkelve, hogy mi lesz holnap. Nekem ez kell. Érted, ez kell nekem, ezt add nekem, akarom...

— Mi lelt? Mit akarsz tőlem? Agyon akarsz gyötörni, kinozni? Nem elég, hogy járomba fogtam a lelkemet, hogy hitvány fillérekre váltom lelkem gyémántjait? Mit akarsz még tőlem? Azt akarod, hogy bevalljam, milyen cudarnak érzem az életet, hogy elfáradtam én is, oda vagyok én is. Ezt akartad hallani? Megmondtam.

Már nem látták egymás arcát. Elborította őket a sötétség. A gyerek elaludt. Az asszony gyöngéden eszta odébb és fölkel. Lassan botorkált ide-oda a szobában. Keresgélt az asztalon, szekrényen, ablakon. Tapogatódzott, de nem talált egy szal gyújtót, nem tudott világosságot csinálni.

— Mikor lesz már vége ennek a sötétnek — kérdezte bizonytalan hangon az ember.

— Mit tudom én — felelte az asszony.

A gyerek mozgolódott és szeliden, kérgön, biztatóan gügyögte:

— Édes anyám...

Hajnal felé.

A nagy, hatalmas boltívek alatt
Prüszkölve, fújva áll a gyorsvonat.
Két nagy szeme pirosuló lánggra gyul,
S úgy néz a vaksötét elé vadul.
Az utasok már mind helyükre szálltak,
Az indulásra várnak.

Egy fütty — a zengő acélkerekek
Átszelnek erdőt, folyót és hegyet,
Az éjszakába vágatnak tova,
Mint egy suhanó, ördögi esoda.
Mögöttük messze, messze elmaradnak
Nagy városok és falvak.

Az utasok nyugodtan, csendesen
Kibámulnak az ablaküvegen.
Várják a sárga, virradó eget.
Lesik, mikor gyul ki a nagy kelet,
Ők látni, nézni, ámulni akarnak,
Örülni a tavaszknak.

Egyszerre csak a kocsik belseje
Szürkülő sugarakkal lesz tele,
Hajnalodik. Az ég lángokba kap
És föltámasztja a halottakat!
S rónák, halmok, puszták fölött az Élet
Mozdul, lelket kap, ébred.

A vonat meg csak vágat, csak rohan,
Nem gátolja sziklás hegy, sem folyam,
Nem szegi útját semmi akadály,
Ki elé kerül, azé a halál.
Átgázol minden testen, akadályon,
Átrepül a világon!

A nap is feljebb száll, emelkedik,
Beragyogva a vén föld tereit.
Minden zugát a fénye tölti be,
Ő az Élet lüktető szíve.
A vonat már aranysugarban vágat,
Neki: a hajnalhasadásnak.

Gregoir.

Mesék az életből.

Részegen.

Irta: Schmidt L. József.

A sárgásan zöld levelekről egymás nyakába bukva peregnek alá a nagy, csillogó kövér esőcseppek. Undok, pocolya termő, nem embernek való idő. Sehol egy teremtettség. Mindenki fázva huzódik meg hajlékában pihenni, erőt gyűjteni a holnapi munkás napra. Jóléso dohogással szidják az időt, a lics-pocso sarat, a negyven napos esőt ígérő gomolygó, hullámzó felhőket — azután a keményen marokba csapott pipát megtömvé jófajta fináncnemléta dohánnyal — beletörődve a változhatatlanba, senki sem füstöl oda a zuhogó, csapkodó esőnek.

Szóval az egész falura ráterpeszkedik az a komoly, nóta nélküli józan csend...

De még se... Mintha kurjongató, borizún rekedt hangot foszlányokra tépve röpitne erre a szél. Mintha a felvegről egy részeg ember dülöngne végig a csatáros templom-utcán. Cuppogva freccsen a szürke lé erősen kalimpáló csámpás lábainak sulya alatt. Dadogva bömböli a viharral versengve:

— E zazz u-u-cca vééig s-árosss...

Hatalmas, gamós botjával végig vág az amogy is kiázott, inogó kerítéseken. A szürkülő kutyák ijedten vakkantottak hamis tercet a még hamisabban nótázott nótákhoz. Itt-ott — garázdalkodására — hirtelen világossá lesz egy-egy ajtó, ráfordulnak, hogy: „nó”, aztán még bántóbb lesz a sötét és ökelme még haragosabban fujja:

— Elláz-tamén kívü bévü...

És lassan botorkálva legénykedik végig a falun. A „falu torka” oly részeg, hogy még a többszöri „sárfürdő” sem gyógyítja meg.

S csak mikor már jól künt jár a határban, mikor a vihar az arcába veri a hideg, metsző esőt, mikor birokra kél véle ezerfoltos cifra szüreért, mikor mintha ingoványban járna, oly nehezen emelkedik fáradt lába, akkor kezd észre térni. Némán, buta arccal tekintet a haragos felhőkkel teleaggatott égre. Majd megzavarodva a ráfekvő sötétség átláthatatlanságától, keresi a kivezető utat. Zsibbadt agyát megfeszítve gondolkodni próbál. Mit keres ő itt? Hogy kerül ide? Mi is történt vele? Hát már most merre? Hová? Csak azt tudna, hol van? Hiába markol csapzott üstökébe, gondolataira nem ad feleletet a sötét, titoktartó éjszaka.

Sehol egy intő fény, egy szó, egy jel. Semmi... semmi...

És borizú, előbb még nótás hangján üvöltve ordít segítségért. Azután figyel, hátha, hátha... Semmi... semmi...

Örült sikongatását kacagva tördeli szét a vihar. És mikor sehonnan sem kap választ, rohanó futással nekivág a vak sötétségnek...

Édes mosolyával végig csókolja a „rózsaujjú hajnal” a makulátlan eget. S egyszerre élet támad minden fűszálon, minden bokorban. Az éjjeli kutya időtől meggémberedett „élet” szárnyat bontva, dalos ajakkal magasztalja a Mindenség Urát. Csak a „falu torkát” kelti hiába ez az ujjongó élet. Feje bubjái aranyba, ragyogó hajnali fénybe burkoltan fekszik arca borulva sikamlós iszapban a felázott tarlón.

Feje felett kárörvendő krakogással keringnek prédaéhes varjak.

Kicsi kezed.

Kicsi kezed sötét hajammal játszik,
Mikor válladra hull fáradt fejem.
Szivemben lassan-lassan kivirágzik
A boldogság, a szerelem.

Csak költögesd a csókjaiddal halkán
A lelkemet, mely oly rég halott,
Ez álomszerű csókos pillanatban
Derült és oly nyugodt vagyok.

Nem fáj már semmim, nem kinoz az élet,
A bánat, gond, a kétség ellebeg,
Hogy ezt most sorra elstutogom néked,
Ó, ne fájlald, zokon ne vedd.

Eddig csak elsírtam az éjszakának
A sok panaszt, olyan vigasztalan.
De most, hogy mellettem vagy, most hogy látlak,
Nincs többé panaszló szavam.

Ugy, ugy csak játszál fekete hajammal,
Erre tanít az ősz, az alkonyat,
Mely beragyogja égő sugarakkal
Az arcodat, az arcomat...

Petronius.

Haldoklás.

Az eső úgy suhogott végig az aszfaltzott fasoron, mintha számtalan ezüstostor vagdalta volna. Soha szomorubbak nem voltak, mint akkor. Sem én, sem az apám. Meggörnyedten bandukoltunk a körut felé, ott köcsit vettünk és hajtattunk a pályaudvarra. Elutaztunk a hisztérikus asszonyt vigasztalni, akit napokkal előbb hazaküldtünk, mert nagybátyám, a haldokló nem türte maga mellett. Pedig felesége volt. Nem hű, nem kedves, csak türt a felesége. A szemével szeretettel simogatott bennünket, ha megszólalt, jöndulattal beszélt. Finom és ölelő volt minden szava. Gnoller ember volt, nem engedte, hogy érezzük végső kínlásai rettenetességét. A lábai alatt melegvizes üvegek voltak, azokat simogatta a fagyos talpával. Mintha onnan sugárzott volna egy kis fagyos élet a meggyötört testébe. A feleségére rá se nézett. Mi, akik körülálltuk, megértettük. A haldokló szuverén jogát gyakorolta. Utolsó óráiban azokkal beszélt, akik neki tetszettek és nem azokkal, akik egész életén át keserítették, akiket csak megtürt, akiknek jelenléte mindenkor üldözte, de soha sem mondta.

A hisztérikus és kellemetlen asszonyt végre eltávolították. Hazaküldtük. Még egyszer találkoztunk az életben. A szanatórium folyosóján, ahol elbujtattuk, mert élete büneinek lerovásáért vezekelni akart. Elbujtattuk egy sarokba, hogy onnan lássa még egyszer nagy beteget, akit az emeletre vittek, hogy a végső, reménytelen operációt végezzék rajta. A nagybátyám meglátta a rejtett sarokban. A nagybeteget két szolgálta vitte hordágyon. Ott feküdt pihegve, alig élve. Életében gavallér volt, szép, virtuosos magyar. Felhalálában sem tudott az élet-

módjával szakítani. Csufolódott és galans kalandokat emlegetett. Közben azonban a folyosón elborult az arca és sugva mondta nekem:

— Ott van, ott van . . .

Amikor azonban elkanyarodtunk a folyosón, gyászos, rettegő menetben; visszatért a jókedve és azt mondta, hogy a doktor urak jöjjenek el ő hozzá bort inni, mert amit ők betegnek adnak, azt tulajdonképen az ő házában a kocsisoknak sem igen mernek odaadni.

Aztán odafönt vagdaltak rajt az orvosok, majd megint bevarrták. Akkor ébresztgetni kezdtek. Ezenközben pedig a fekete-kabátos professzor kijött hozzánk. Valami nagyon főségeset láttam az arcán. Azt, hogy ez az ember most belenézett egy embertársának a belső szervezetébe és mindent tud. Tudja, hogy még él-e, nem-e? Ennek az embernek a szava most mindent jelent. Ez az ember az igazi Maráspex, mert tud a belekből jóslni. Élet és halál fölött dönt abból, amit látott.

Ugy szólt hozzánk, mint egy arkangyal a kisdedekhez. Régi bibliai képeken láttam ilyen szerető arcot, ilyen vigasztaló, altató, keblére ölelő arcot, mint azé az emberé volt. A kezében profán szivart pörgetett, de úgy éreztem, két szép, sima keskeny kezét a fejünk fölé terpesztett, mintha meg akart volna áldani bennünket. Oh, én soha ilyen szent napot nem láttam. Ugy mondta meg nekünk, hogy kedvesünk meg fog halni, hogy szerettem volna neki kezét csókolni. Aldott ember volt.

Elköszöntünk tőle és kimentünk az utcára, amelyet az ezüstostorshoz hasonlatos esőszálak paskoltak. A villanyfény a fejünkre esett és az aszfalton megnagyobbodva mutatta nekünk keservesen síró, lézengő, szomorú árnyékunkat. Paskoltunk a gémberegett lábainkkal a vízben és nem beszéltünk. Én és az apám. Aztán vonatra ültünk, hogy megvigyük a szomorú hirt a gonoszságában megbetegedett asszonyunk. Megmondjuk neki, hogy meghal az ura. És ő megértse: az utolsó akarata az volt, hogy téged ne lásson. A vonaton sem szóltunk egymáshoz. Ugy fél ilyenkor az egyik fájdalommal teli szív a másiktól, mintha a maga halott szent és tiszta lelke meredne rá csodálkozó, becsületlen szemekkel. Nem szabad ilyenkor szót kiejteni, mert úgy érzi az ember, mintha minden szóval a halott álmát zavarná. A halott tulajdonképen még nem is volt halott a mi tudatunkban. De éreztük, hogy a sok magasztos pillanat egyikében, amit mi itt áhitatosan hallgattunk, kilehelte lelkét.

Hazaértünk és megmondtuk a haldokló feleségének, hogy vegyen fekete selymet, szabassa ki, varrassa meg, vegye föl, mire felöltözik, irthon lesz a ravatal. Aztán visszamentünk. Megkönnyebbülve, élénken, mintegy lelki tusa után. A vonaton már köznapi dolgokról beszéltünk. Biztosan, elszántan, hogy kedves nélkül kell ezentul élnünk. Az álmát, a halott magasztos álmát nem lehet olyankor zavarni már, amikor a test kihült. Ilyenkor hatalmas dicsőségesen uralkodó már halott volt. Az élőkre hideg, kisimult arccal tekint. Márványos arca mögött még az álmot sem érzi az álom. Csak amíg a halál nyomai, a szenvedések ráncái, a vonaglások torzulásai ülnek a homlokán az ajkak körül, addig háborgatja az élők élete, fájdalma, sajnálkozása. Amikor Pestről elutaztunk, ezt éreztük, amikor visszautaztunk, akkor már éreztük a márványarc hideg nyugalma, amely biztatott bennünket:

— Csak éljete, beszéljete, úgy tegyetek, mint mindig, mert az én álomom már biztos, háboríthatatlan és örök.

És úgy cselekedtünk. Csak Kelenföldnél dobant meg újra a szívünk. Hátha még él! Istenem, ha élne! A szívünk a torkunkban dobogott, amikor kocsiába ültünk és megmondtuk a perfid és részvétlen kocsisnak a szanatórium címét.

Utközben ismét hallgattunk és én úgy véltem, kötelességem a halott emlékével, érdemeivel és szellemével foglalkoznom. A betegagy a láz námorában vergődő háló-

inges embere megint úgy állt előttem a maga kifogástalan eleganciájában, eleven uri gesztusaival. Az orvos most nem volt többé a szememben jötevő, kedves ember, hanem egy törvényes zsarnok, aki beavatkozik az ember életébe. És csodálkoztam ezen a szeretetreméltó gavalléron, aki eltűrte az orvos kíváncsiságát, mikor a gyomrába akart beletekinteni. Pedig máskor nem türte a kutató tekintetet sem, amelyik pedig mindössze a kifogástalan bundáját kímélte.

A halál lehetete megváltoztatja az embereket, nagyon megváltoztatja.

Óvatosan, lábujjhegyen szálltunk ki a kocsiából. Éjszaka volt. Magunk csuktuk a kocsit ajtaját, nehogy a kocsi durva keze zajt csapjon. Fizettünk. Lassan csuszattunk a pénzt, hogy meg ne zörrenjen. Aztán odalopóztunk a szanatórium kerítéséhez, reszkető kézzel csöngettünk. Föltekintettünk az ablakra, világos volt. Az ott a folyosó. A világ rávetődött a betegszoba ajtajára. Az csendesén állt ott. Néztük, néztük dülledő szemekkel, mintha azt vártuk volna, hogy talán egy lélegzetvétel kiszökik rajta.

Akkor vettük észre, hogy az eső ezüstostorai még mindig paskolják az aszfaltot. Messze az épület lepcsőjén lecsöszögött egy ember lámpással a kezében. A lámpa nem adott semmi jelet. Pedig vártunk valamit. Babonás, bolond hittel vártuk, de hiába. Az ember pedig csöszögött végig a hosszú kertes udvaron. Mikor odaért, szerettem volna neki-ugrani a vaskerítésen át, hogy ordítson: él! él! A zár élesen csikorgott, az ajtó még kínosabban. Ostoba hit vett erőt rajtam. Azt hittem, ez az ember most épen úgy érez, mint mi. Ez az ember most fog ordítani diadalmas, holdog üvöltéssel: él, él!

Nem ordított, hanem bántó, éles, recsegő hangon, alázatosan jelentette:

— A nagyságos ur meghalt.

Meghalt. Ki halt meg? A nagyságos ur! Ebben a pillanatban úgy éreztem, hogy halottat még soha jobban, aljasabban meg nem sértettek, mint ez az alázatos, borralvalóért tülekedő szolgáló. Nagyságos urnak nevez egy halottat. Mi két napig lábujjhegyen jártunk, suttogva beszéltünk, ő meg durván nagyságos urnak nevezi a halottat. Szerettem volna pofonvágni. De az eső ezüstostora ott suhogott a fejem fölött. Nem mertem a kezem fölemelni. **Pogány Béla.**

A tenger, a szívem.

Oly szép a tenger, ha az alkonyat
Lágyan előnti a hullámokat.
Minden haragja lassan elpihen
S olyan a tenger, mint a szívem,
Melyre az ismeretlen bánatok
Csempészik az alkonyatot;
S e szomorúság az én gyönyöröm,
Minden vágyam a bánatba ölöm;
Minden vágyamból egy dal születik . . .
— Mig beesteledik.

Petronius.

Vizcsepp.

Emlékeztek-e a vén Hemzsegi-Nyüzsögire, a kopottruhás varázslóra, aki Andersen fantáziájából született? Ez a Hemzsegi-Nyüzsögi volt az, aki az egyik barátját, egy szintén érdemekben megőszült agg varázslót, alaposan becsapta egy csepp vízzel meg egy nagyítóüveggel, amit akkor talált ki ő maga.

Azt mondta neki:

— Nézz ide; mi ez?

És megmutatott neki egy csepp vizet a nagyítón keresztül.

A vén kolléga befogta az egyik szemét, a másikkal belenézett az üvegbe és mivel azon keresztül millió meg millió apró ázalékot látott a vizcseppben, amelyikek tépték, marták, lökdösték egymást, azt hitte, hogy valami nagy város utcáit látja, amikben hemzseg a nép és ki is bökte:

— Hát ez bizony valami nagy város!

Amire Hemzsegi-Nyüzsögi elnevette magát és gunyosan mondta:

— Számár vagy! Ez bizony csak egy csepp viz. semmi más!

A vén varázsló nagyon elrestelte magát és boszun törte a fejét. A boszu sikerült is neki. Ezt Andersen már nem mondja el; ezt én magam tudtam meg egy esős őszi éjszakán, amelyiken erős lázam volt.

A dolog úgy történt.

Hemzsegi-Nyüzsögi az eset után néhány nappal kiment a folyó partjára egy alkonyat felé sétálni. Mivel nem járt arra senki, szépen lefeküdt a folyó partjára a fűzények közé és a nagyítóüvegen keresztül, figyelmesen nézegette a parti kövek közé szorult poshadt, aporodott vizet, illetve az abban hemzsegő ázalékokat. Most már őt magát is végtelenül érdekelték ezek a kis bestiák, amelyikek az egymás husával táplálkoztak, egymást tépték, marták, marcangolták.

Hemzsegi-Nyüzsögi a látottak hatása alatt tünődni kezdett.

— Ugy veszem észre, hogy ezek a kis vadállatok veszedelmesen hasonlítanak az emberekhez. Azok is úgy tépik-marják egymást . . . Engemet is hány ember megmart! Az életemet is hány ember megmérgezte! Különösen az a feketeszemű, haloványarcú leány, akinek bizony már a nevét is elfelejtettem. Akkor lett belőlem varázsló. Az a leány mindenféle csodaszép világba röpítette a lelkemet, aztán amikor egyedül hagyott, megpróbáltam utána röpülni, de ezt csak varázstudományommal lehetett megcsinálni. Attól fogva beleszóltam ebbe a mesterségbe.

Hemzsegi-Nyüzsögi nagyon elszomorodott ott a folyó partján. Utóbb már nem is a poshadt vizet nézte, hanem a csillagokat. És kicsit sóhajtozott és csak úgy végtelenül vette észre, hogy már egészen beesteledett, sőt hogy közeledik az éjszaka, hiszen a csillagok már ragyognak az égen.

Ekkor felugrott és hazabaktatott.

Hanem akkor már elkésett a baktatással, mert a nedves füben alaposan meghűlt. Már amire hazaért, laza volt.

Szomorúan ette meg a vacsoráját, az ebédéről maradt bablevest meg a turós tésztát, megivott rá két pohár erős, zamatos bort, aztán dideregve bebújt a paplanja alá. Lehunyta a szemét, csakhogy épen amikor már szundikalni kezdett volna, csodálatos dolgok kezdtek zavarni.

Valami ódon kisváros jelent meg előtte és annak az utcáin csupa ismerőssel találkozott. Beszélt az apjával is, aki épen ezelőtt husz évvel halt meg; jöttek köhécselve bizonyos öreg hivatalnokok, azután egészen tisztán látott virágos akácfákat, amelyikek pedig szintén husz éve virágoztak utoljára. És a fehér, illatos akácvirágok mögül mindig előbukkant a fekete-hajú, halovány leánya arca, aki őt úgy cserbenhagyta.

Hemzsegi-Nyüzsögi végtelenül szomorú volt és emellett még a láza is egyre nőtt. És az olyan öreg embereknek, amilyen ő is volt, valahogyan megérzik, hogy baj van, hogy már sokáig élnek. Hemzsegi tata is ilyenformán érezhetett, mert felsóhajtott:

— Végem van! Meghalok! Kár, kár, mert nagyon szép volt az élet! Azért volt olyan szép, mert nagyon szomorú volt!

Épen ebben a pillanatban lépett be az ajtón a lóvátett másik vén varázsló. Alaposan elcsodálkozott, hogy Hemzsegit már ágyban találta, holott azelőtt egész reggelig bujta a vén, rejtelmes könyveket. És azon is csodálkozott, hogy Nyüzsögi oly mereven és olyan különösen néz bele a fagygyugyertya lángjába.

— Mi bajod és miért nézel olyan különösen? — kérdezte. — Valami látomásod van?

— Óh barátom — nyöszörögte a vén ember — én meghalok. Valami ósrégi várost látok, amelyik egyre duzzad, nagyobodik és telve van ismerős emberekkel!

A jóbarát figyelmesen nézte Hemzsegi-Nyüzsögi arcát, aztán azt mondta:

— Nem város az, amit te látsz, öreg komám, hanem csak egy csepp víz!

És megtörülte a beteg ember szemét. Kitérülte belőle az a könyccsepp, amin keresztül az olyan furcsa dolgokat látott.

Hemzsegi-Nyüzsögi nagyon elszégyellte magát és még azon az éjszakán meghalt.

Cholnoky László.

Szerkesztői üzenet.

Sch. L. J. A prózát besoroztuk. A versek még mindig el-elsekélyesednek és a kényelmes ősi hatosban is ki-kizökkennek a ritmusból.

HIRDETÉSEK.

Allást keres.

Egy idősebb **kertész** 1911. évi január hó 15-iki belépéssel **állást keres.** Szakképzettséggel bír úgy a gyümölcsfa-, valamint a rózsatenyésztésben is. A kertészet minden egyes ágazatában teljes jártassággal bír. — Szíves megkeresések a kiadóhivatalba kéretnek.

Óklevéles tanítónő nevelőnőt

keresek III. elemista fiamhoz, kik **németül** tudnak és **zongorából** kezdő oktatást adhatnak, előnyben részesülnek. Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem adatnak, alábbi címekre küldendők.

Legifj. Szemző István Kerény.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy a vasuti állomás és a Vadászkiút szálloda között rendszeres

autobusz járatot megindítottuk.

A koesi minden induló vonathoz kifelé és minden érkező vonattól befelé közlekedik.

Utirány:

Vasuti állomástól Vasuti-utca, Rakoczi-ut, Bajai-utca, Szent György-tér, Kossuth Lajos-utca, Széchenyi-körút, Erzsébet-körút, Jókai-tér.

Megállóhelyek:

Végállomások: Jókai-téren és a vasuti állomás előtti téren.

Rendes megállóhelyek:

Ipartestület előtt, nagytőzsde előtt, Csitaonica előtt, szerb tanítóképző előtt és az Árucarnok előtt.

Feltételes megállóhelyek: Gazdasági egyleti palota előtt és a Szemző Gyula-féle díszkert előtt.

A megállóhelyek táblákkal vannak jelezve.

Mély tisztelettel

Zombori Autobusz Vállalat.

Aki legjobban szerkesztett, teljesen független nagy napilapot járatt, fizesse elő

Az Ujság-ot!

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

- Egy évre . . . . . **K 28.—**
- Félévre . . . . . **„ 14.—**
- Negyedévre . . . . . **„ 7.—**
- Egy hónapra . . . . . **„ 2.20**

AZ UJSÁG terjedelme rendszeren **28—32—36** oldal. Vasárnap és ünnepnapokon **60—100** oldal.

MEGRENDELÉSI CIM:

AZ UJSÁG kiadóhivatala BUDAPEST, VII. ker., Rákóczi-ut 54-ik szám.

Ház-és földeladás.

Néh. Zimmermann Gyula hagyatékához tartozó Thököli-uti 12. számú **ház**, mely 4 szobából, megfelelő mellékkelhelyiségekkel s nagy raktárral bír; Rókus-utca 13. sz. a. **két ház**, melyek mindegyikében 4—4 szoba és mellékkelhelyiség van; továbbá a VII. szőlőszelvényben **II hold 468** **ölsősősrendű szőlő-, szántó- és legelőföld** házzal, gyümölcsösssel és hároméves amerikai termőszőlővel — **szabad kézből eladó.** Bővebb felvilágosítást ad

Özv. Zimmermann Gyulané Thököli-ut 12. sz.

5—4

11606/tkvi 1910. szám.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori takarékpénztár végrehajtatónak kk Perkatyanszky Csedomir, Koszta és Lyubomir végrehajtást szenvedők elleni 600 kor. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (és a kir. járásbíró-ság) területén lévő, Zombor város területén fekvő, a zombori 1398 sz. betétben A. I. 1—3. sor, 2873, 2874. hr. sz. 438. ö i. sz. 202 öles végrehajtást szenvedők tulajdonául bejegyzett ingatlanra 1842 korona kikiáltási árban az árverést elrendelte

Az 1911. évi január hó 28-ik napján délelőtt 11 órakor a kir. törvényszék árverési helyiségében megtartandó nyilvános árverésen ezen ingatlan az árverési hirdetményben megállapított kikiáltási ár felénél alacsonyabb áron el nem adható.

Ha a kikiáltási ár fokozatos leszállítása következtében a legalacsonyabb árt elérő ígértet nem tétetik, a kiküldött az árverést felüggeszti.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvénycikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. t. e. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígértet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár %-a szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi %-áig kiegészíteni. Ha ennek a kötelezettségének eleget nem tesz, ígérte figyelmen kívül marad, és a haladéktalanul folytatandó árverésen többé részt nem vehet.

A kincstár, mint árverelő, bánatpénzt letenni nem köteles. Nem kötelesek bánatpénzt letenni az 1889. XXX. t. e. 10. §-ának második bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székülő részvénytársaságok és szövetkezetek, valamint az 1893. XXIII. t. e. alapján alakult központi hitelszövetkezet, a javukra zálogjoggal megterhelt ingatlan elárverezésénél. Abban az esetben, amelyben az árverelő a törvény értelmében a bánatpénzt elveszti, a bánatpénz letétele alól törlött árverelő a telekkönyvi hatóság felhívásának kézhezvételétől nyolc nap alatt a bánatpénznek megfelelő összeget bírói letétbe helyezni köteles. — Zomborban, 1910. évi november hó 14. én. **Radány s. k.**, kir. törvényszéki bíró.

A kiadmány hitelénél: **Weber,** telekkönyvvezető.

11603/tkvi 1910. szám.

Arverési hirdetés.

A zombori királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori takarékpénztár végrehajtónak Sesevits Döméné sz. Rottinger Teréz végrehajtást szenvedő elleni 3200 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (és a kir. járásbíró) területén lévő, Zombor sz. kir. város területén levő, a zombori 2143. sz. betétben A. I. 1-2. sor, 3374., 3375. hr. 190. ö. i. sz. 591. öles végrehajtást szenvedő tulajdonául bejegyzett jószágtestre 2869 korona kikiáltási árban az árverést elrendelte.

Az 1911. évi január hó 26. napján délelőtti 11 órakor a kir. törvényszék árverési helyiségében megtartandó nyilvános árverésen ezen ingatlan az árverési hirdetésben megállapított kikiáltási ár felénél alacsonyabb áron el nem adható.

Ha a kikiáltási ár fokozatos leszállítása következtében a legalacsonyabb árt elérő ígért nem tétetik, a kiküldött az árverést felüggeszti.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvények 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígértet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár %-a szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi %-áig kiegészíteni. Ha ennek a kötelezettségének eleget nem tesz, ígérete figyelmen kívül marad és az árverésben, melyet haladéktalanul folytatni kell, többé részt nem vehet.

A kinstár, mint árverelő, bánatpénzt letenni nem köteles. Nem kötelesek bánatpénzt letenni az 1889. XXX. t. c. 10. §-ának második bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székelő részvénytársaságok és szövetkezetek, valamint az 1893. XXIII. t. c. alapján alakult központi hitelszövetkezetek, a javukra zálogjoggal megterhelt ingatlan elárverezésénél. Abban az esetben, amelyben az árverelő a törvény értelmében a bánatpénzt elveszti, a bánatpénz letétele alól fölmentett árverelő a telekkönyvi hatóság felhívásának kézhezvételétől nyolc nap alatt a bánatpénznek megfelelő összeget bírói letétbe helyezni köteles — Zomborban, 1910. évi november hó 13-án. **Radány** s. k., kir. törvényszéki bíró.

A kiadmány hitelül:

Weber,
telekkönyvvezető.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

NEVELŐNŐ.

Egy művelt, intelligens bajor uri leány nevelőnőnek ajánlkozik. 3-1

Cim a kiadóhivatalban.

2482 szám, 1910.

Arverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíró 1910. évi Sp. II. 542/3. számú végzése következtében dr. Thurszky Zsiga zombori ügyvéd által képviselt Zombor szab. kir. város javára 1000 korona s járuléka erejéig 1910. évi október hó 27. én fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2006 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szálloda berendezése nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíró 1910. évi V. 1343/2. sz. végzése folytán 1000 korona tőkekövetelés, ennek 1910. évi augusztus hó 1-ő napjától járó 8% kamatai és eddig összesen 122 kor. 82 fillérben bíróság már megállapított költségei erejéig Zomborban posta utca 2. sz. leendő eszközzésére 1911. évi január hó 5. napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Zombor, 1910. évi december hó 15-én.

Styrum Mór,

kir. bír. végrehajtó.

BOGDÁN ISTVÁN

hentes
ajánlja a közelgő karácsonyi ünnepekre a legjobb minőségű füstölt húst, sonkát, kolbászt stb. Továbbá elvállal jóállás mellett privát sertéshúst füstre.

Az OLLA több mint 2000 orvos által legmegbízhatóbbnak ajánlva.

Az OLLA szakorvosok által megvizsgálva és legjobbnak minősítve van. Két évi jóállás. Ára tucatanként 1, 6, 8 és 10 korona.

Az „OLLA”-gummi kapható az ország minden gyógyszerárában és jobb drogériákban. Követelje azonban, hogy a szállítója önnek csakis OLLA-t adjon és ne engedjen magának csekélyebb értékű silány utánpótlást mint „ép oly jól” feldicsérni. — Az elárúsító helyek kíméletét, árjegyzékét és eredeti propaganda reklámot ingyen küld az OLLA gummigyár Wien II. 231., Praterstrasse No. 57.

Raktár Zomborban: **Tarcsay István** és **Illin Dezső** gyógyszerárában. 100-70

Rencz József Első Délmagyarországi Rács- és Vasipar-gyára Kula, Árpád-ut.

GYÁRT:

Kerti rácsokat
Sirkerítéseket 6-1
Rácsokat
Kerítéskapukat
Lépcsőrácsokat
Vaslépcsőket
Vasajtókat
Tetőablakokat
Tetőfelülvilágítókat
Kovácsolt idomvasablakokat
100 koronától kezdve **tűz- és betörésmentes pénzszekrényeket**, amerikai főzár, Chubb féle ellenőrző-zár és Pasquil-tolózárszerkezettel.

Mint különlegességeket kívánatra gyárt **Protector** és **Novum** zárszekrényeket.
Pénzszekrényjavításokat is elvállal

Egy új **Phaeton-kocsi** helyszűke miatt olcsón eladó.

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

ÉRVÉNYES 1910. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉTŐL.

Oda						Vissza							
gyorsv.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.		
7.10	7.45	12.50	3.20	6.25	10.10	ind.	BUDAPEST k. p. u.	érek.	9.55	1.05	1.50	7.30	10.00
10.14	12.34	5.23	6.36	10.46	4.02	érek.	SZABADKA	ind.	4.50	9.50	8.43	2.07	6.37
10.30	1.44		6.48	5.35	5.20	ind.	SZABADKA	érek.	7.24	9.38		1.21	6.25
11.03	2.13		6.06	6.06	5.52		Csantavér		6.51			12.53	6.06
11.22	3.10		7.22	6.27	6.22		Topolya		6.26	9.07		12.31	5.51
11.37	3.28		7.41	6.53	7.03		Kishegyes-Bácsfeketehegy		5.56			12.08	5.33
11.51	3.47		7.55	7.11	7.25		Ujverbász		5.34	8.38		11.45	5.16
12.03	4.03			7.30	7.46		Óker		5.05			11.19	5.01
12.20	4.24			7.47	8.13		Kiszács		4.47			11.04	4.47
			8.37	8.09	8.35	érek.	UJVIDÉK	ind.	4.23	7.55		10.42	4.29

Oda Szeged-Rökus-Szabadka-Dálya

szem. v.	szem. v.	szem. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	tszsz.	sz. v.			Vissza	
3.05	7.48	11.30	3.12		4.55	6.34	10.20	ind. SZEGED-ROK	érk.		
3.23	8.05	11.47	3.31		5.12	7.01	10.37	Röszke		7.25	
3.38	8.20	12.02	3.46		5.29	7.28	10.52	HORGOS		7.10	10.48
3.52	8.33	12.15	4.00		5.42	7.51	11.05	Királyhalom		6.54	2.57
4.07	8.46	12.28	4.16		5.55	8.12	11.20	Palics		6.41	2.42
4.19	8.57	12.40	4.29		6.06	8.31	11.32	érk. SZABADKA	ind.	6.27	7.53
5.00	10.25	1.45		6.55	7.00			ind. SZABADKA	érk.	6.15	7.39
5.27	10.54	2.12			7.30			Tavankút		9.21	10.01
5.47	11.16	2.32		7.27	7.56			Bajmok			9.42
6.19	11.47	3.04		7.53	8.35			Nemesmilitics			9.26
6.33	12.01	3.18		8.06	8.55			érk. ZOMBOR	ind.	5.05	9.10
7.20	12.26	4.00		8.28				Bácszentiván			9.19
7.35	12.39	4.13		8.39				Szond			8.59
7.49	12.53	4.27		8.52				érk. GOMBOS	ind.		8.29
9.18		5.37		9.48				ind. ERDŐD	érk.		7.45
9.30		5.49		9.58				érk. DÁLYA	ind.		6.03
											5.5

Oda Kiskunhalas-Regőce

v. v.	v. v.	v. v.			Vissza	
3.24	12.27	6.17	ind.	KISKUNHALAS	erk.	5.28
3.35	12.40	6.30		Kopolya		5.17
3.49	12.57	6.45		Fehertó		5.03
4.05	1.16	7.02		Terezhalom		4.48
4.31	1.50	7.20		Jánoshalma		4.37
4.59	2.30	7.40		Mélykút		4.10
5.22	2.53	8.01		Rudics		4.10
5.31	3.01	8.09	erk.	DÁCSALMÁS	ind.	3.50
5.08	3.30	8.45	ind.		erk.	3.42
6.26	3.52	9.02		Madarász puszta		3.32
6.39	4.10	9.09		Madarás		3.16
6.47	4.18	9.16		Szóc puszta		3.08
7.17	4.38	9.25		Katymár		3.01
7.29	4.50	9.35		Legyen puszta		2.50
7.45	5.06	9.47	erk.	REGŐCE	ind.	2.39
						2.25

Oda Szabadka-Baja-Bátaszék

sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.			Vissza	
4.45	10.36	2.30	7.22	ind.	SZABADKA	erk.	8.10
5.16	11.07	3.02	7.52		Csikéria		7.41
5.55	1.39	3.35	8.31		Bácsalmás		7.19
6.00	1.54	3.40	8.36		Almás		7.05
6.33	2.15	4.13	9.07		Bácsbokod-Borsód		6.34
7.15	2.57	4.55	9.49	erk.	BAJA	ind.	5.50
7.25	1.22	5.05	10.05	ind.	BAJA	erk.	5.40
7.59	1.55	5.38	10.38	erk.	BÁTASZÉK	ind.	5.04

Oda Baja-Ujvidék

sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.			Vissza	
4.00	7.22	1.15	ind.	BAJA	erk.	8.53	3.23
4.11	7.32	1.25		Baja-szállásváros		8.46	3.15
4.25	7.45	1.38		Vaskút		8.31	2.59
4.51	8.10	2.01		Gara		8.10	2.37
5.09	8.34	2.16		Regőce		7.55	2.17
5.37	9.15	2.39		Orszállás		7.38	1.40
5.56	9.47	2.56		Gádor		7.14	1.10
6.15	10.06	3.14		Nenadics		6.55	12.41
6.25	10.16	3.23	erk.	ZOMBOR (étk.)	ind.	6.45	12.30
2.30	6.51	3.46	ind.	ZOMBOR (étk.)	erk.	6.03	11.20
2.37	6.57	3.52		Zombor-vásártér		5.56	11.13
2.47	7.07	4.02		Fernbach-szállás		5.47	11.04
2.55	7.16	4.11		Zsárkóvác		5.39	10.56
3.09	7.30	4.25		Sztapár		5.25	10.42
3.28	7.49	4.44		Szilberek		5.10	10.28
3.39	8.00	4.56		Militics 27. sz. őrház		4.52	10.10
3.55	8.10	5.06		Hódság		4.42	10.02
4.22	8.35	5.31		Paripás		4.23	9.45
4.36	8.49	5.45		Parrag		4.03	9.25
4.55	9.16	6.03	ind.	Szépliget	erk.	3.35	9.07
5.09	9.30	6.17		Bulkeszi		3.21	8.55
5.24	9.45	6.30		Petrőc-Dunagálos		3.11	8.44
5.49	10.10	6.55		Ofutak		2.42	8.16
6.12	10.31	7.17	erk.	UJVIDÉK	ind.	2.17	7.51

Oda Óbecse-Ujvidék

sz. v.	v. v.	sz. v.			Vissza	
4.20	9.45	3.45	ind.	ÓBECSE	erk.	6.59
4.42	10.11	4.07		Bacsfoldvár		6.38
5.07	10.31	4.27		Csuróg		6.22
5.27	11.02	4.47		Zsablva		5.58
5.44	11.18	5.02		Boldogasszonyfalva		5.44
6.06	11.45	5.25		Femerin		5.28
6.15	11.54	5.34		Tisztaivánfalva		5.12
6.28	12.09	5.47	erk.	VASKAPU	ind.	4.58
6.29	12.13	5.53	ind.	VASKAPU	erk.	4.51
6.53	12.40	6.17	erk.	UJVIDÉK	ind.	4.32

Oda Újvidék-Vaskapu-Titel

sz. v.	v. v.			Vissza	
6.54	5.25	ind.	UJVIDÉK	erk.	6.00
7.18	5.55		VASKAPU		5.33
7.44	6.24		Káty		5.06
7.55	6.40		Tiszakálmánfalva		4.43
8.10	7.03		Sajkászentiván		4.25
8.24	7.22		Tunderes-Dunagárdony		4.04
8.37	7.40		Sajáslak		3.48
8.50	7.54	erk.	TITEL	ind.	3.32

Oda Hegyes-Feketehegy-Palánka

v. v.	v. v.	v. v.			Vissza	
7.10	3.20	7.47	ind.	HEGYES-FEKETEHEGY	erk.	5.44
7.29	3.42	8.07		Flórapuszta		5.24
7.47	3.55	8.26		Kula		5.13
7.57	4.05	8.36		Béla-puszta		4.45
8.10	4.34	8.49		Torzsa		4.33
8.34	5.04	9.11		Urszentiván-Pincéd		4.16
8.50	5.28	9.27		Szilbács		3.51
9.21	6.14	9.38		Szépliget		3.40
9.53	6.50	10.09	erk.	PALÁNKA	ind.	3.00

Oda Szabadka-Cservenka-Ujgombos

sz. v.	v. v.	sz. v.			Vissza	
4.30	3.10	7.10	ind.	Szabadka	erk.	7.35
5.46	4.42	8.29		Pacsér		6.21
6.04	4.51	8.37		Kossuthfalva		6.04
6.48	5.28	9.11		Daboka		5.29
7.40	6.11	9.47		Cservenka		5.00
7.55	6.16	10.01		Veprőd		4.32
8.29	6.43	10.21		Szentülöp		4.15
8.53	6.57	10.40		Hódság		4.00
9.34	7.20	11.35		Bácsordas		3.31
9.52	7.36	11.53		Kisgombos		3.12
10.00	7.44	12.00	erk.	Ujgombos	ind.	3.05

Oda Ujgombos-Bácsordas-Ujpalánka

v. v.	v. v.	v. v.			Vissza	
4.58	8.30		ind.	Ujgombos	erk.	7.10
5.06	8.38			Kisgombos		7.02
5.31	9.20	7.40		Bácsordas		6.46
5.43	9.32	7.54		Dernye		6.25
6.05	10.02	8.24		Bács		6.04
6.22	10.33	8.55		Bácsbóváros		5.38
6.31	10.46	9.07		Boróce		5.19
6.49	11.04	9.25	erk.	Ujpalánka	ind.	5.00

Oda Szeged-Rökus-Zenta

sz. v.	v. v.			Vissza	
4.20	1.34	ind.	SZEGED-ROKUS	erk.	8.58
4.40	1.58		Röszke	ind.	8.38
4.57	2.17	erk.	HORGOS	ind.	8.20
4.58	2.35	ind.	HORGOS	erk.	7.57
5.16	2.58		Martonos		7.39
5.42	3.24		Magyarkanizsa		7.25
6.04	3.55		Adorján		6.56
6.29	4.20	erk.	ZENTA	ind.	6.30

Oda Szabadka-Óbecse

v. v.	sz. v.	sz. v.			Vissza	
4.37	11.43	1.38	ind.	SZABADKA	erk.	8.30
5.08	12.15	2.11		Békova		8.01
6.19	1.34	3.25	erk.	ZENTA	ind.	6.40
7.47	2.20	5.17		Ada		5.26
8.10	2.40	5.32		Mohol		5.05
8.30	2.57	5.52		Peterreva		4.39
8.56	3.23	6.18	erk.	ÓBECSE	ind.	4.10

Oda Zombor-Óbecse

sz. v.	v. v.	sz. v.			Vissza	
3.10	7.51	4.35	ind.	Zombor	erk.	7.50
3.22	8.05	4.47		Bikarszállás		7.38
3.36	8.23	5.01		Csonoplya		7.25
3.48	8.40	5.14		Kereny		7.13
4.10	9.07	5.36		Ujzivác		6.52
4.25	9.33	5.49		Oszivác		6.43
4.52	10.02	6.07		Cservenka		6.21
5.10	10.40	6.30		Kula		6.03
5.38	12.00	8.00		Ujverbász		5.42
5.47	12.10	8.09		Óverbász		5.12
6.16	12.59	8.38		Szenttamás		4.47
6.28	1.14	8.50		Turja		4.31
6.48	1.37	9.10		Bácsföldvári szállások		4.11
6.59	1.50	9.21		Óbecsei szállások		3.58
7.14	2.07	9.36	erk.	Óbecse	ind.	3.44

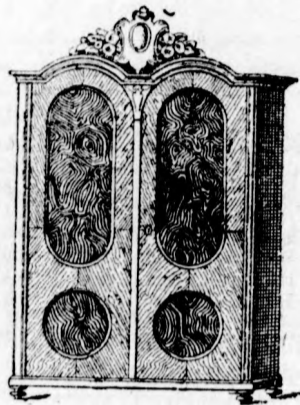
JEGYZET. Az esti 6 órától reggel 6 óra 50 percig terjedő idővel a menetrend baloldali számai felülről lefelé, a jobb oldaliak pedig alulról felfelé olvasandó.

! BUTORASZTALOS MŰIPAR. !

Alulírott asztalos-mester nagybecsű tudomására adom Zombor város és környéke érdemes közönségének, hogy műhelyemet tetemesen megnagyobbítva és a **butortechnika legmodernebb eszközeivel felszerelve folyó évi november hó 1. óta** külön e célra berendezett

saját házamba

(Kulcs-utca, a Gazdasági Egyesület palotája mellett) helyeztem át.

Hazai és külföldi butortelepeken tizenöt év alatt szerzett gyakorlatom és tapasztalataim folytán azon helyzetben vagyok, hogy ugy a stylt, mind pedig a kidolgozást illetőleg mindennemű bel- és külföldi butortermékkel szemben **versenyképes** vagyok, miről igen tisztelt megrendelőimnek elismerő levele tanuskodik.

Műhelyemben a **legdiszesebb és legmodernebb mintájú**, nemkülönben mérsékeltébb igényeknek megfelelő **butorokon** kívül bármennemű **asztalos-munkák** pontos kivitelben és előállításban készülnek.

Menyasszonyi butorok, háló-, ebédlő-, nappali és uriszoba berendezések angol és egyéb stylben minta szerint állítanak elő.

Midőn a nagyérdemű butorvásárló közönséget arra kérem, hogy lakásberendezését illetőleg tőlem tervezetet kérni sziveskedjék, eddigi nagyrabecsült pártfogásáért köszönetet mondva és azt továbbra is kérve. tisztelettel vagyok

Zombor, 1910. évi december hó

VARGA KÁLMÁN,

műasztalos.

5-4

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK
GYASZLAPOK
SZÁMLAK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KARTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

== KÖNYV- ÉS KONYOMDAI INTÉZETE ==

ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

== PAPIR- és IRÓSZEREK
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON. ==

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK

ÉS A

KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDÉK
ÉTLAPOK

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA” KIADÓHIVATALA.

Zombor város üzleti : tájékoztatója. :

Alapított 1869.

WALIENT JÓZSEF

saját készítményű

cipőraktára

Zombor, Zrínyi-utca 12.

Ajánlja mindennemű saját készítményű cipőt.

Mérték szerinti megrendelések a legrövidebb időn belül pontosan és szolidan eszközöltenek.

A Magyar Nyugdíjbiztosító Rt zombori képviselősege **Spitzer Márk és Fia.** Biztosít bárkinek — orvosi vizsgálat nélkül — aggkori nyugdíjat, rokkantsági járadékot, özvegyi nyugdíjat és végkielégítést. Kereskedőket és iparosokat 1 korona heti befizetéssel biztosítunk. Felvilágosítást szívesen adunk.

Bognármester Szívós Dezső Zombor, Thököly (Apatini)-ut 20. Tilli-féle ház. — Elvállal hintó, automobil és gazdasági munkákat. Szolid árak. Pontos kiszolgálás.

Butor-, üveg-, porcellán-, lámpa- és képeret raktár: Scherer M. Zombor, Kossuth Lajos-utca. Kárpított butorjavítás, keperetelés és üvegezés. E szakmába vágó bármilyen munkák vidéken is elvállaltatnak.

Berger R. szénkereskedő Zombor, Rókus-utca 21. — Belföldi és porosz köszén, továbbá koks és vágott fa kicsinyben blombirozott zsákokban jutányos áron házhoz szállítva. Koks és szén waggonként nálam megrendelhető.

Bachrach Viktor Zombor, Thököly-ut 29. A retorta faszén egyedüli bevásárló forrása, amely fa, por és szag hiánya miatt az egészségre teljesen ártalmatlan! Ezenkívül kül- és belföldi fűtőanyagok nagyban és kicsinyben, házhoz szállítva a legjutányosabb áron kaphatók.

Cukrász. A legjobb sütemények és legízletesebb torták, ugyisint mindig friss és természetes ízzel töltött bonbonok és a legízletesebben kiállított fagyaltok a legfantasztikusabb modellekben csakis **Nagy János** cukrászznál kapható. Széchenyi-körút 11. sz.

Czeisel József gépműhelye Zombor. — Elvállal artézi kutak furását, vízvezetékek és fürdőberendezéseket, bármily vasszerkezetek és lakatos munkákat, gazdasági cikkek készítését. Az ipar legújabb vívmánya. Autogén hegesztési telep.

Dobozkészítés. Gromilovits András könyvkötészetét (Zombor, Zrínyi-utca 1. sz.) dobozkészítésre berendezte és e szakmába vágó mindennemű dobozkészítést elvállal. Katasztari birtokiv rendező dobozok állandóan raktáron. Könyvkötői munkák a legrövidebb idő alatt jutányos árak mellett készíttetnek.

Ehrlich Nándor fia épület- és disztribútor (Rákóczi-ut). Fürdők, vízvezetékek és központi fűtők saját tervezésében készíttetnek. Szakmába vágó összes munkákat szavatosság mellett elvállalom.

Fényképészeti műterem. Mándits P. fényképészeti műterme a nagy szerbtemplom mellett. Készít fényképeket a legolcsóbb árak mellett, ugymint: 6 drb kabinetkép 8 kor., 6 drb vizitkép 4 kor. és 6 drb legfinomabb levelező-lap 3 korona.

Gubitz György és Társa uri és női cipész Zombor, Kossuth Lajos-utca. Saját készítményű cipőraktár. Mérték szerinti megrendelések gyorsan és szolidan eszközöltenek. Valódi amerikai cipők nagy raktára.

Házi iparilag előállított FEHÉRNEMŰEK a leggyorsabbtól a legdíszesebbig. — Délmagyarország legszebb áruháza Zomborban a „Menyasszonyhoz.” — Nagy raktár divatelmékben és vászonneműekben. — Cég-tulajdonos: **Spitzer Sándor.** Kossuth Lajos-utca.

Hirth János üveg-, porcellán- és lámpa- raktára (Kossuth Lajos-utca). Bőrönd elárúsítás. E szakmába vágó munkákat jótállás mellett elvállalom.

Hangszerkészítő. Raab Károly Zombor, Zrínyi- és Orgona-utca. Szabadka: Damjanits- és Bajza-utca. Legnagyobb kikölcsönző intézet külön e célra tartott zongorák és pianóknak. Állandó raktár elsőrendű Stengl Testvérek, Koch és Korzelt, Lanberger és Glasz-féle zongorák és pianóknak. — Részletfizetésre is. — Javítások és hangolások szakszerűen végeztenek.

Ha épít, vagy házat javítja: homokot, meszet, beocsini elsőrendű portland és román cementet, cement-, keramit- és fayance-lapokat legolcsóbban beszerezheti **Göszl Pál** építő anyagkereskedőnél Zombor, Thököly-ut 18. Telefonszám 67. — Cimre tessék ügyelni.

Iparosok találkozó helye Lutz Simon vendéglősnél Thököly-ut 24. Kitűnő ételek! Valódi tiszta borok! Dreher-sörkimérés!

Kisebb kőművesmunkákat, ugymint: átalakításokat, javításokat, fürdőkádakat, fayance- és keramit burkolatokat, rabic és betonmunkákat legolcsóbb árak mellett vállal **Szávits János** kőművesmester Zombor, Orgona-utca 38.

Különlegességi dohány és szivarok, a legjobb **szivarkahüvelyek,** mindenfajta szipkák, manilából készült gyékényszerű szivartárcák, Piatnik-féle játékkártyák, bélyeg és váltók kaphatók a zombori különlegességi dohánytözsdében, **Gruda Pálnál.** — Postai megbízások legpontosabban.

Lauer Károly uri és női cipész Zombor, Zrínyi-utca 8. sz. — Készít a legkényesebb igényeknek megfelelő női, valamint férfi cipőket és diszesszmákat. Pontos kiszolgálás. Meltányos árak.

Műorás és ékszerész: Keszler Dezső Zombor, Kossuth Lajos-utca, Frey-féle ház. Dus raktár mindennemű arany-, ezüst-, tula-, nikkel-, zseb-, fali- és ingaórákban, arany- és ezüstneműekben. Bámulatos olcsó árak. Valódi berndorfi- és china-ezüst árak.

Mrákovits Gyula elsőrangú műselyem-kelmefestő és vegyszeti ruhatisztító Zombor. Gyűjtőüzlet: a nagy szerbtemplom közelében, Bajai-utca 9. Iparüzem-telep: Malom-utca 10. Mindennemű ruhák festése és tisztítása a legújabb rendszer szerint. — Feltűnő olcsó árak.

Nikkelezés. Mindennemű tárgyak újra nikkelezését, ezüstözését, aranyozását, valamint csillárok újra csiszolását a legjutányosabb árak mellett elvállal „**MERKUR**” nikkelezési vállalat Telep-utca 5.

Ruhákat vegyileg tisztít és fest pontos és gyors kiszolgálás mellett **Husvéth István** vegytisztító és festőgyár Zombor. 50-48

Szalámi! Tisztán sertésbúsból készült szalámi kapható **Bogdán István szalámi és kolbászgyárától.** Szétküldés naponta az ország bármely vidékére. Kilója 80 kr. 5 kilós csomagokban.

Schlieszer Testvérek divatáruháza Zombor. Minden idényre legnagyobb választékban kapható divatkelme, divatselyem, fekete szövetek, angol és francia batistok, szőnyegek. Versenyez legelőkelőbb fővárosi cégekkel választék és árakban.

Steiner Lajos cim- és műfestő Zombor, Rókus-utca 4. Készít modern üveg cim-táblákat, nemesi cimereket, szentképeket és mindennemű festészeti munkákat jutányos árak mellett.

Sirkövek, továbbá mindennemű kőfaragó és márványmunkák szakszerű készítését vállal **ifj. Stempel Samu** kőfaragó Zombor, Rákóczi-ut 41. sz. — Nagy raktár kész sír-emlékek és butor-márványlapokban. Márvány-fürészelés és csiszolás.

Szuppek Gyula Zombor, üvegudvar. — **Üveg, porcellán, lámpa, tükör és tábla-üveg** gyári raktár. — E szakmában legnagyobb és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Stebler Antal műorás, ékszerész és vésnök Zombor, főutca. Nagy raktár mindennemű arany-, ezüst- és brilliáns ékszerek, valamint alpaca- és china-ezüst dísztárgyakban. Meglepő olcsó árak. Javítások azonnal eszközöltenek. Zalogházi becsüs. MÁV. óras.

Szpevák Béla műbutorkészítő Zombor, Thököly-ut 10. sz. Készít kizárólag finom butorokat a legjutányosabb árak mellett.

Schön Adolf könyv-, zenemű-, papirkereskedés és könyvkötészete Zombor, Kossuth Lajos-utca. Alapítva 1852-ben.

Schneider János nyerges és kárpitos Zombor, Bezdáni-utca 7. — Elvállal e szakmába vágó mindennemű munkákat. — **Billiárdok** áthuzása jutányos árak mellett eszközöltenek.

Teltsch Gáspár optikus, kötszerek és bőrrönggyára (Kossuth Lajos-utca). Villanyos berendezések, csillárok és villanykellékek olcsó beszerzési forrása.

Több új ház Zomborban a város legforgalmasabb utcáin eladó. A házak adó- és tehermentesek. — Bővebb értesítést ad **dr. Mátits Márton.**

Tartalékos tiszték legelánsabban szereltettek fel **Knipl János** elismert legolcsóbb egyenruházati üzletében Zombor, Bajai-utca 4. szám.

Tilger Mihály Zombor, Könyök-utca 15. sz. Ajánlja saját készítményű **sodronyfonat,** valamint **fenőtt löszört** és mindennemű kész **sodronyszövetet** és **szitaárut.** Vidéki megrendelések azonnal eszközöltenek.

Ugry István kályhás és agyagáruháros Bezdáni-ut 39. sz. Mintaraktár Erzsébet-ter 4. (Szemes-ház.) Ajánlja saját gyártmányu I-a Chamotte kályháját, tűzhelyeit stb. árut. Javítások, átrakások jótállás mellett pontosan eszközöltenek.

Virágkoszorúk és csokrok, virágkosarak stb. a legmodernebbül és legolcsóbban készít **Goesser Antal** Rákóczi-ut 42. szám. — Telefonszám 129. — Diszoklevéllel kitüntetve.

Zombori Iparosok Árucarnoka. Bácska legnagyobb butorraktára. — Elsőrendű kárpitosműhely. — Eladások részletfizetésre is.

Feltűnő mélyen leszállított árak!!

Magyar királyi államvasuti pályaorás.

karácsonyi és újévi AJÁNDÉKUNKAT:

- legpontosabb -
órákat,
modern arany,
:: ezüst, ::

briliáns ékszereket, valódi ezüst evőeszközök, szervizek, valódi
és chinaezüst disztárgyakat helyben-csak:

STEBLER ANTAL

a legmegbízhatóbb órás és ékszerésznél

!! LEGOLCSÓBBAN VÁSÁROLJUK. !!

Kiállítási éremmel kitüntetve.

!! MESÉS OLCSÓ !!
NAGY VÁLASZTÉKBAN.

Ezüst betűs gyűrű arannyal bevonva 1 kor.
∴ Ezüst keresztel gyűrű darabja 1 kor ∴
Ékszerátalakítás, órajavítások és vésések
olcsón és azonnal eszközöltetnek!

Régi arany és ezüstöt beoszerélek! Vidékre
árjegyzéket és választékot franko küldök!

Törv. engedélyezett zálogházi beosztás.